
IHS

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
12
23
14

De Sulphure

S

TRACTATVS DE SVLPHVRE

ALTERO NATVRÆ PRINCIPIO,

AB AVTHORE EO, QVI ET primum conscripsit principium.

Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

ANGELVS DOCE MIHI IVS.
Vt possim dijudicare inter verum & falsum.

COLONIAE,
Apud Ioannem Crithium sub signo galli.
ANNO M. D. CXVI.

AVCTORIS PRÆFATIO ad Lectorem.

CVm mihi non liceat Lector beneuole, apertius quàm alij veteres Philosophi scripserunt, scribere: fortasse scriptis meis non eris contentus. Præsertim cum tot Philosophorũ libros alios præ manibus habeas; sed crede, nec mihi etiam libros conscribere opus est, quia ex illis nec commodum, nec vanã ostẽtationem quæro, ideo nec quis sum, euulgare cupio. Ea quæ tuæ vtilitati iam in publicum tradidi, magis quã satis esse mihi videbatur, reliqua ad Harmoniam, vbi de rebus naturalibus copiosè proposui, releganda destinaui: attamen hortatu amicorũ, & hunc tractatũ de Sulphure conscribere debui, in quo an ad priora addere aliquid opus est, nescio, imò neque hic etiam si tibi tot Philosophorum scripta non satisfaciunt, satisfaciet; Et maximè si tibi quotidiana operatio naturæ nõ satis exempli est, nulla exempla iuuabunt: nam si istã quomodo natura operatur maturo iudicio cõsiderares, non opus haberes tot Philosophorum volumina, quoniã meo

iudicio melius est ab ipso magistro Natura, quam à discipulis discere. Satis in præfatione libelli 12. Tractatuum, tum & primo tractatu ibidem habes, quod in arte ista tot & tanti libri reperiuntur, vt iã inquirẽtes magis impediant, quam iuuent, & ita esse videtur, quoniam scripta Philosophorum ex tam parua schedula Hermetis, in tam magnum labyrintum maximè erroneũ excreuerunt, & in dies ad Eclypsim declinãt; Et hoc non nisi ab inuidis scientibus factũ esse credo, cum ignorãs nescit quid addi vel subtrahi debeat, nisi fortè autoris manus non benè legi possit. Si in aliqua scientia multum iuuat aut nocet, si vnum verbũ deest, vel superat, illud maximè in ista.

Ad exemplum: scriptum est in loco vno: postea has aquas simul misceas, alter addidit (non) parum quidem addidit, & nihilominus totũ caput contrarium fecit. Studiosus tamen diligens sciat apẽ etiam ex venenosis herbis, mel colligere; si enim ad possibilitatẽ naturæ lectionẽ dirigit, facile Sophismata separabit, & tamẽ legere non desinat, quia liber librum aperit. Sed ego ita intellexi, quod libri Geberi, Philos. & quis scit si non & aliorum Autorũ, veneficiis

ficijs maximis incantati sunt, ita, vt nullo modo posſint nec debeāt intelligi, niſi milleſima lectione, & hoc ab ingenioſo lectore? (fatui planè ab illorum lectione excluduntur.) Sunt quidem multi qui illum, ſicuti & alios Autores interpretantur, ſed video explicationem eſſe difficiliorē textu. Meum conſilium eſt vt in textu maneas, & quicquid legis, omnia ad poſſibilitatem naturæ applices, & quid ſit natura in primis perquiras. Omnes quidem ſcribunt, quod res eſt vilis facilis, communis, & verū quidem eſt, ſed adiūgendum fuit, Scientibus. *Sciens & inter ſtercora illam cognoſcit, & ignorans etiam in auro illam eſſe non credit; & hi omnes qui eiuſmodi libros obſcuros compoſuerūt, ſi artē neſcirēt, ſed ex eiuſmodi libris (qui quidē veriſſimi ſunt) artem quærere deberent, illam difficilius inuenirent, quā moderni inquiſitores inueniunt : ego mea ſcripta laudare nolo, ille iudicabit, qui illa ad poſſibilitatem & curſum naturæ applicabit; & ſi ex meis ſcriptis, conſilijs, & exemplis, operationē naturæ, & miniſtros eius, ſpiritus vitales aerem conſtringentes, tum & ſubiecti primæ materiæ cognoſcere non poterit, vix ex Raimundo Lullo intelliget:*

telliget: difficile enim est credere, Spiritus habere tantam potentiam in ventre vēti. Hanc syluam & ego transire coactus sum, & illam quoq; multiplicare iuui, tali tamē modo, quod mea plātæ veris filijs artis, & huius S. Scientiæ studiosis, per syluam hāc transire volentibus, in signa & quasi lumen ac duces esse debeant; sunt enim meæ plantæ quasi spiritus corporales. Iam enim secula præterierunt, vbi confidentia amicorum floruit; & hæc scientia oretenus dabatur, iam nonnisi à solius Altissimi Dei inspiratione acquiritur, ideò non desperet diligens ac Deum timens inquisitor. Si illām quæret, inueniet, quoniam facilius à Deo quàm ab homine impetratur: ille enim est immensæ misericordiæ Deus, qui nescit fidentē deserere; apud illum non est respectus personarū, cor contritum & humiliatum non despiciet, qui & mei, eius Creaturarum indignissimi, misertus est, cuius potētiam, bonitatē, inexplicabilem misericordiā, quam mihi ostendere dignatus est, explanare non sum sufficiens. At si non alias grates dare possum, calamo saltem nō desinam temporibus porrigere ista. Sis ergo bono animo Lector candide, & tibi quoque hanc gratiam non

dene-

denegabit, si in illo spem integrã posueris, illum adorabis & inuocabis, ille tibi aperiet naturæ ianuam, ibi videbis quomodo natura simplicissimè operatur. Scias pro certo, quod natura simplicissima est, nec delectatur nisi in simplicitate; & crede mihi quicquid in natura nobilius est, eò etiam & facilius, ac simplicius; quoniã omnis veritas simplex est. Deus altissimus conditor rerum, nihil difficilè posuit in natura, si igitur vis esse imitator naturæ, tibi suadeo vt in simplici via maneas naturæ, & omnia bona inuenies. Quod si verò tibi nec mea scripta, nec consiliũ placet, ad alios Autores ito. Propterea ego nõ magna volumina scribo, vt in illa non multũ expendas, citoq́ue perlegere possis; vt tibi sit ad alios Autores recurrendũ tempus, & quærere non desinas, pulsanti enim aperietur. Iã etiã illa tẽpora aduenĩũt, in quibus arcana multa naturæ reuelabuntur. Iã illa Monarchia quarta Borealis incipere habet. Iã tempora appropinquãt, mater scientiarũ veniet, maiora elucidabuntur, quam in his tribus præteritis Monarchijs factũ est, quoniam hãc Monarchiam (vt veteres diuinarunt) plantabit Deus per vnum ex Principib⁹, omnibus virtutibus ditatũ, quẽ

fortaſsè nobis iam tempora produxerunt: Habemus enim in hac parte boreali Principem Sapientiſsimum ac bellicoſiſſimum, quem nullus Monarcharum victoriis ſuperat, humanitate ac pietate nullus excellit. In hac Monarchia Boreali, Deus omnium conditor rerum, maiora arcana ſine dubio in natura elucidabit, quam illis temporibus, vbi aut Paganorum, aut Tyrannorum Principum ſedes fuit. Sed has Monarchias Philoſophi non ſecundum potentiores, ſed ſecundum Cardines mundi numerant. Inprimis Orientalem, poſtea Meridionalem; iam verò Occidentalem habent, & vltimam Septentrionalem in hac parte Boreali expectant, de quibus in Harmonia dabitur. In hac Septentrionali attractiua polari Monarchia, vt Pſalmiſta ait: Miſericordia & veritas obuiabunt ſibi, pax & iuſtitia oſculabuntur; Veritas de terra orietur, & iuſtitia de cœlo proſpiciet. *Vnum ouile, & vnus paſtor. Scientia multa ſine inuidia, quod & ego cum deſiderio expecto. Tu quoque Candide Lector Deum inuocatiue; ama, meaque ſcripta diligenter*

lege,

lege, & tibi certè diuinare bona. Quod si Deo fauente, natura operante, (cuius imitator sis) ad portum desideratum huius Monarchiæ appuleris, tunc videbis & iudicabis omnia me tibi bona & vera dixisse.

Vale.

DE SVLPHVRE.
Secundo Principiorum.

SVlphur non est postremũ inter *Principia*, quoniam illud est pars *Metalli*, imò pars principalis *Lapidis Philosophorum*, & multi Sapiẽtes varia & verissima de *Sulphure* reliquerunt. Imò ipse HEBER *Lib. Summæ Perfectionis cap. 28.* dicit: Per Deum Altissimũ ipsum illuminat omne corpus, quoniam est lumen à lumine, & tinctura. Nos autem antequam de illo simus tractaturi, visum est nobis, *Primò originem principiorum* describere, præsertim cùm *Sulphur* pro principali *Principiorum* antiquitus habitum est. Vnde autẽ *Principia* oriuntur, pauci hucusque ostenderunt, & difficile est iudicare de aliquo *Principiorum*, sicut & de quauis alia re, cuiùs origo & generatio ignoratur: quid enim de colore cæcus? Quod igitur antecessores nostri omiserunt, id nos in hoc *Tractatu* adimplere proposuimus.

Sunt autem *Principia* rerum, præser-

ſertim *Metallorum*, ſecundùm antiquos Philoſophos, *Duo: Sulphur & Mercurius*. Secundum Neotericos verò, *tria: Sal, Sulphur, & Mercurius*. *Origo* autem horum *Principiorum* ſunt quatuor *Elementa*, de quorum etiam *origine* nobis imprimis incipiendum eſt. Sciant ergo ſtudioſi huius S. Sciẽtiæ, quatuor *Elementa* eſſe: & quodlibet horum quatuor, habet in ſuo centro aliud *Elementum*, à quo elementatur, & hæc ſunt quatuor *Statuæ Mundi*, ex *Chao* in Creatione Mundi, à Diuina Sapientia ſeparata, quæ hanc machinam Mundi per ſuum actum cõtrariũ, in æqualitate & proportione tenent, ac virtutum cæleſtium inclinatione omnes res infra & ſuper terram producunt, de quibus ſuo loco, hic ad propoſitum *primò* de propinquiori *Elemento Terræ*.

DE ELEMENTO Terræ.

TErra eſt *Elementũ* ſatis dignũ in ſua qualitate & dignitate. In hoc Elemẽto alia tria, & præcipuè *Ignis* requi-

escunt. Est Elementum præstantissimum ad celandum & manifestandū ea, quæ sibi concredita sunt: grossū est & porosum, graue respectu suæ paruitatis, sed leue respectu suæ naturæ: est etiam *Centrum Mundi*, tum & aliorum *Elementorum*. Per eius *Centrum* transit *Axis Mundi* vtriusque *Poli*. Est porosum, vt diximus, sicut spongia, quæ nihil ex se profert. Sed quicquid alia tria in illud stillant & proijciunt, omnia recipit, seruandā seruat, manifestāda manifestat: nihil, vt diximus, ex se profert, sed est receptaculum aliorum, & est in quo omne productum manet, ac per calorem motiuum in illo putrefit, ac per eundē, separato puro ab impuro, multiplicatur: quod graue est, in illo occultatur; & leue pellit calor in eius superficiem: est omnis seminis & cōmistionis nutrix & matrix: nihil quidē aliud præstare potest, quàm tueri semen & compositum ad maturitatem vsque. Est frigidum, siccum, tēperatur aqua: extra est visibile fixum; intus verò inuisibile & volatile. (*Virgo*) est ex Creatione (distillationis) Mundi, relictum

lictum caput mortuum, quod aliquãdo voluntate diuina calcinandũ erit, post extractionem sui humidi, vt ex illo noua *Chrystallina* creari possit *Terra*. Diuisum est etiã hoc Elementũ in partẽ *puram*, & *impuram*. *Pura* vtitur aqua ad res producendas, *impura* verò in suo globo manet. Est hoc Elementum occultatio & domicilium omnis thesauri. In Centro eius est *Ignis Gehennalis*, continens hanc machinam Mundi in suo esse, & hoc per expressionem aquæ in aera, & accenditur Ignis ille per *primum Mobile*, atq; per influentias stellarum causatur, & accenditur: huic obuiat calor solaris aere temperatus, ad maturandum & adtrahendum ea, quæ iam concepta sunt in suo Centro. Propterea Terra participat cũ Igne, & est eius intrinsecum, nec purificatur, nisi Igne: & sic quodlibet Elemẽtum suo intrinseco purificatur. Intrinsecum autem Terræ seu Centrum, est summa puritas, mixta Igne, vbi nihil quiescere potest: est enim quasi locus vacuus, in quem alia Elementa suos actus proiiciunt, vt in *Libello 12. Tractatuum*

dictum

iterum abſque fructu: de quibus aliquando in *tertio Principiorum*, SALIS *Tractatu* latius. Accidit ſæpiſsimè in Natura quòd Sperma cum ſufficienti ſemine matricem intrat; ſed matrix indiſpoſita, repleta peccantibus ſulphuribus, aut phlegmatibus, nō cōcipit, nec fit hoc quod debuit. In hoc Elemēto etiam nihil propriè eſt, niſi vt in Spermate eſſe ſolet: delectatur maximè motu proprio, qui fit per aerem, & eſt miſcibile rebus, propter ſuperficiale corpus volatile. Eſt, vt diximus, receptaculum vniuerſalis ſeminis: facilè in illo terra purificatur, & reſoluitur: & aer in illo cōgelatur, ac coniungitur illi. In profundo, mēſtruū Mundi eſt, quod aer penetrādo, virtute caloris trahit ſecum vaporē calidum, qui cauſat generationem naturalē, earum rerum, quibus terra impręgnata eſt, ſicut matrix; & quando matrix debitam proportionem ſeminis accepit, ſit quid ſit, iam progreditur, naturaque operatur ſine intermiſsione vſq; ad finem; reſiduū verò humidum, ſeu Sperma, cadit ad latus, & agente calore in terram putrefit

plex & grossum in sua sphæra remāsit, & ordinatione Diuina, Natura operante, custodit omnē rem subtilē. Vnum globum cum Terra efficit: habet etiam suum centrum in corde maris: vnam axim polarem cum Terra habet, per quam omnes cursus & fōtes aquarum exeunt, quæ postea in magna flumina excrescunt. Per eiusmodi egressiones aquarum Terra conseruatur à combustione, & cum hac humectatione deportatur semen vniuersale per poros vniuersæ terræ, quod motus & calor faciunt Manifestum autem est, quòd omnes cursus aquarum, in cor maris reuertuntur, sed quò postea perueniūt, non omnibus constat: sunt enim aliqui, qui credūt omnia flumina, aquas, & scaturigines, quæ cursum suum in mare habēt, ex astris generari, qui cùm aliam rationem, cur illis mare nō excrescit, nesciunt, dicunt in corde maris has aquas consumi. Sed hoc in Natura locum non habet, sicut de pluuijs ostendimus. Astra quidem causant, sed non generant; cùm nihil generatur, nisi in suo simili eiusdem speciei: a-

ſtra verò ſunt ex igne & aere, quomodo igitur generabunt aquas? Et ſi hoc ita eſſet, quòd quædam ſtellæ aquas generarent, tunc neceſſariò & aliæ terram generaſſent, tum & aliæ alia Elementa: quoniam hæc machina Mundi quatuor Elemētis ita detinetur, vt vnum aliud minima etiam particula non excedat, ſed in æquilibrio virtutibus certant; aliâs ſi vnum aliud excederet, ruina ſequeretur. At tamē maneat, qui vult, in ſua opinione, nobis ita in lumine Naturæ datū eſt, quòd iſtis quatuor Elementis eorū æqualitate à ſummo Creatore proportionata, hæc machina Mundi conſeruatur, & vnum aliud in ſua operatione non excedit. Sed aquæ ſuper fundamentis terrę, tanquam in dolio aliquo ab aeris motu continentur, & verſus Poli Arctici ab eo conſtringūtur quia non datur vacuum in mūdo; hac de cauſa eſt in centro terræ ignis gehennalis caliditatis, quem Archeus naturæ gubernat. Nam cum in principio Creationis mundi Deus Opt. Max. ex illo confuſo Chao inprimis quintam eſſentiam Elementorum exaltauit, & facta eſt plus vltra, po-

ſtea ignis puriſſimam ſubſtantiam ad locādam SS. Maieſtatem ſuam ſuper omnia eleuauit, ac in ſuis terminis poſuit & firmauit in centro Chai voluntate immenſæ ſapientiæ diuinæ, accenſus eſt ignis ille qui poſtea illas aquas puriſſimas diſtillauit. Sed quia iam ignis ille puriſſimus, firmamentum cum throno Dei altiſſimi obtinuit, aquæ ſub illo manſerunt, ac in cælos ſub illo igne condenſatæ sūt, & vt fortius firmarentur, ignis iam groſſior priore diſtillauit. (cauſante ſemper illo igne centrali) qui in Sphęram ignis ſub aquis remanſit, & ſic aquæ inter duos ignes in cœlos congelatæ & compreſſæ ſunt, ſed ignis ille Centralis non ceſſauit, ſed diſtillando vlterius, aquas etiam alias nimis puriores, in aerem reſoluit, qui etiam ſub Sphæra ignis, in Sphęram propriā remanſit, & ab ignis Elemēto tanquā à fortiſſimo fundamento circumdatur; & ſicut aquæ cœlorū non poſſunt transgredi ignem illum ſupercęleſtē, ita ignis elementi nō poteſt trāsgredi aquas cęlorū, nec etiā aer poteſt tranſgredi & exaltari ſuper ignis elementū:

aqua verò cum terra in vnum globū remansit, quoniam nō habet locum in aëre, excepta illa parte quod ignis in aerem resoluit propter fortificationem quotidianam huius machinæ mundi. Si enim fuisset vacuum in aere, tunc aquæ omnes distillassent, & in aerem resoluerentur: sed quia iam aeris Sphæra plena est, quæ semper ex aquis per continuum calorem centralem distillando adimpletur, ita quod cæteræ aquæ ab aeris compressione circa terram voluūtur, & cum terra mundi centrum tenent. & hæc operatio fit de die in diem, & sic etiam hic mundus de die in diem fortificatur, & incorruptus mansurus est naturaliter, excepta Altissimi conditoris absoluta voluntate, quia ille ignis centralis non cessabit motu vniuersali, & influentia cœlestium virtutum accendi, ac aquas calefacere, nec aquæ cessabunt resolui in aerem, nec aer cessabit comprimere residuum aquarum cum terra, ac ita in centro continere, vt non possint moueri ex suo cētro, & sic naturaliter hic mūdus à summa sapientia diuina factus est &

con-

continetur, & sic ad exemplum huius omnia in mundo naturaliter fieri necesse est. Hanc creationem huius machinæ mundi, voluimus tibi elucidare propterea, vt scias quod quatuor elementa habent sympathiam naturalem cum superioribus, quia ex vno chao eadem sunt: sed à superioribus gubernantur sicut à dignioribus, inde & in hunc locum sublunarē hæc obedientia deuenit. Sed scias ista omnia à Philosopho naturaliter inuēta esse, vt suo loco declarabitur. Nunc ad propositum de aquarum cursibus fluxuque & refluxu maris, quomodo per axem polarem ab vno polo ad alium feruntur. Duo sunt Poli, vnus Arcticus in parte superiori Septemtrionali, alter verò Antarcticus sub terra in parte meridionali. Polus Arcticus habet vim magneticam attrahendi. Polus verò Antarcticus habet vim magneticam expellendi, quod nobis natura in magnete exemplum ostendit. Trahit igitur polus Arcticus aquas per axem, quæ cum intrauerunt, iterum per Poli Antarctici axem erumpunt: & quia aer non permittit in-

æqualitatem, coguntur iterum ad Polum Arcticum centrum suum reuerti, & ita continuè cursum suum obseruare. In quo cursu à Polo Arctico ad Polũ Antarcticum per medium seu axem mundi per poros terræ diffunduntur, & hoc secundum maius & minus scaturigines oriũtur, & postea in flumina excrescunt congrediẽtes, ac iterum illuc vnde egressæ sunt, reuertuntur, & hoc motu vniuersali incessabiliter fit. Has aquas aliqui vt diximus ignorantes, motum vniuersalem & polorum operationes, in corde maris consumi, sed ab astris generari dicunt (quæ nihil materiale producunt nec generant, nisi quod virtutes imprimunt & spirituales influentias, quæ tamen non dant pondus.) Aquæ igitur non generantur, sed ex Centro maris per poros terræ in vniuersum mundum egredi scito; ex istis fundamentis naturalibus Philosophi inuenerunt varia instrumenta ac ductus aquarum & fontanas, cum scitur naturaliter aquas non altius ascendi posse, nisi vt egrediuntur; & nisi ita essent in natura, ars nequaquã po-

potuisset, quia ars imitatur naturam, & quod in natura non est, per artem non succedit, aqua vt diximus non altius ascendit, nisi vt assumitur. Exemplum habes illud instrumentum, quo vinum ex dolio euocatur; Conclusiuè igitur scias, non ex astris scaturigines generari, & omnes exitus aquarum, sed ex Centro maris quo iterum recurrunt, ac sic motum cōtinuum obseruant. Si enim hoc nō esset, nihil omninò neque in terra neque super terram generaretur, imò ruina mundi sequeretur. Verum ne obijciatur quod in mari omnes aquæ salsæ sunt & aquæ scaturiginū dulces, rationē esse scito, quod aqua illa per poros terræ distillatur & multa milliaria per angusta loca ac per arenas transiēs amissa salsedine dulcoratur, ad cuius exemplum Cisternæ inuentæ sunt. Sunt etiam in aliquibus locis pori & meatus maiores largiores, per quos salsa aqua erumpit, vnde postea salis fodinæ, salis fontanæ habentur, vt Hallæ in Germania: In aliquibus etiā locis calido constringuntur & sal in arenis relinquitur, aqua verò in alios

poros ſudat, vt in Polonia VVieliciæ & Bochniæ. Sic etiam cum aquæ per loca callida ſulphurea continuo ardentia tranſeunt, incaleſcunt, vnde Thermæ oriuntur; ſunt enim in viſceribus terræ loca in quibus natura mineram ſulphuream diſtillat, ſeparatque, vbi ab igne centrali illa accēditur. Per hæc loca ardentia aqua currens ſecundum propinquitatem & remotionem magis minuſve incaleſcit, & ſic in ſuperficiem terræ erumpit, ac ſulphuris ſaporem retinet, ſicut omne iuſculum à ſua decoctione carnium. Eodem modo fit cum aqua per loca mineralia, ſiue cuprea, ſiue aluminoſa trāſiens, eorum ſaporem acquirit. Talis igitur eſt diſtillator conditor omnium rerum, in cuius manu hoc diſtillatoriū eſt, ad cuius exemplum diſtillationes omnes à Philoſophis inuentæ ſunt, quod ipſemet altiſſimus Deus ac miſericors, abſque dubio hominibus inſpirauit: qui poterit, quando erit ſancta eius voluntas, aut ignem centralem extinguere, aut vas frangere, & erit omnium finis. Sed cum eius bonitas in melius tendit,

dit, exaltabit aliquando SS. Maiestatē suam, & ignem illum omnium purissimum, qui aquis cælorum in firmamentum est, altius extollet, dabitque gradum fortiorem igni Centrali, vt & omnes aquæ in aera eleuentur, & calcinabitur terra; vt ita ignis, consumpto omni impuro, reddet subtiles, circulatas in aere aquas, purificatæ terræ, atque sic multo nobiliorem mundum (si alias licet philosophari) efficiet. Sciant ergo omnes huius artis inquisitores, quod terra & aqua vnum globum habent, & omnia simul faciunt, quia sunt Elementa tangibilia, in quibus alia duo occulta operantur. Ignis conseruat terram ne submergatur, vel dissoluatur, aer conseruat ignem, ne extinguatur, aqua conseruat terram ne comburatur. Hæc ad propositum nostrum visum est nobis vtile describere, vt studiosi sciant in quibus fundamenta Elemētorum consistant, & quomodo Philosophi eorum actus contrarios obseruauerunt. ignem cum terra, aerem cum aqua copulantes, licet quando aliquid nobile voluerunt, ignem

in aqua decoxerunt, animaduertentes quod ſanguis vnius altero purior, ſicut & lacryma purior eſt vrina. Sufficiat igitur tibi quod diximus. Elementum aquæ ſperma ac menſtruū mundi eſſe, tum & receptaculum ſeminis.

DE ELEMENTO aëris.

AEr eſt elementum integrum dignißimū in ſua qualitate, extra leue & inuiſibile, intus verò graue, viſibile & fixum. Eſt calidum, & humidum tēperatum igne, eſt dignius terra & aqua. Volatile quid eſt, ſed fixatur: & quando fixum eſt, penetrabile reddit omne corpus. Ex eius puriſſima ſubſtantia, creati ſunt Spiritus vitales animalium; minus purū, in aëris propriam Sphęram eleuatum eſt, reſiduum verò pars eius groſſior, remanſit in aqua, quæ cum aqua circulatur ſicut ignis cum terra, quia amici ſunt, digniſſimum eſt vt diximus, & illud eſt verus locus ſeminis omnium rerum. In illo ita ſemen imaginatur ſicut in viro, quod poſtea motu

motu circulatiuo proijcitur in ſperma ſuum. Habet hoc Elementũ formam integritatis, ad diſtribuendum ſemen in matrices per ſperma & menſtruum mundi: in illo etiam eſt Spiritus vitalis omnis creaturæ, per omnia viuentis, penetrantis, & conſtringentis ſemen alijs Elementis ſicuti vir vxoribus. ille nutrit ea, ille imprægnat, ille conſeruat ea; & docet hoc indies experientia, quod hoc Elemento non ſolum Mineralia animalia vel vegetabilia, verùm etiam alia Elementa viuunt. Videmus enim omnes aquas putrefieri, ac ſordeſcere, ſi non habent recentem aerem: Ignis quoque extinguitur, ſi illi adimitur aer. Inde ſciunt Alchymiſtę ignem per aerem diſtribuere in gradus, & ſecundum menſuram aeris regiſtra ſua ordinant. Terræ quoque pori conſeruantur aere; In ſumma tota ſtructura mundi aere conſeruatur, etiam in animalibus. Homo necatur cui adimitur aer &c. in orbe nihil creſceret, ſi non eſſet vis aeris penetrantis & alterantis, attrahentiſque ſecum nutrimentum multiplicatiuum.

tiuum. In hoc Elemento est imaginatum semen virtute ignis, quod constringit menstruum mundi, illa vi occulta, vt in arboribus & herbis, cum per poros terræ ac spiritualis caloris, exit sperma cum semine, & virtus aeris in proportione constringit illud, & congelat guttatim, & sic de die in diem, de gutta in guttam, crescendo arbores magnæ eriguntur, sicut in li. 12. Tractatuum tractatum est. In hoc Elemento sunt omnes res integræ, per imaginationem ignis, & est plenum virtutis diuinæ. In illo namque inclusus est Spiritus Altissimi, qui ante creationem ferebatur supra aquas (teste sacra Scriptura) & volauit super pennas ventorum. Si igitur ita est sicuti est, quod Spiritus Domini in illo ferebatur, quid dubitas, quod de virtute sua diuina in illo reliquit? Nam hic Monarcha solet ornare habitacula sua, ornauit enim hoc Elementum Spiritu vitali omnis creaturæ. In illo namque est semen omnium rerum dispersarum, cui à creatione statim vis illa magnetica (vt supra diximus) à summo opifice in-

inclusa est, quam si non haberet, non posset attrahere quicquam de nutrimento, sed sic semē in sua parua quātitate relinqueretur, nec cresceret nec multiplicaretur; sed sicut lapis magnetis trahit ad se ferrum durum, ad exemplum poli Arctici trahentis ad se aquas vt in Elemēto Aquæ scripsimus, sic aer per magnetem vegetabilem, quod in semine est, trahit ad se nutrimentum mēstrui mundi, id est aquæ. Ista omnia fiunt aere, cum ille est dux aquarum, eiusque vis inclusa est occulta in omni semine ad attrahendum humidum radicale, & hæc virtus est vt supra diximꝰ in omni semine sēper pars illa 280. vt in tractatu 12. Tractatuum tibi ostendimus. Si igitur aliquis vellet esse bonus plantator arborum, animaduertēdum est illi, vt cuspidem attractiuum versus partem Septentrionalem vergat, sic nunquam frustrabitur labore.. quoniam sicut Polus Arcticus aquas, ita punctum verticale semen trahunt ad se, & quilibet cuspis attractiuus correspōdet illis, & habes exemplum in omni ligno cuius cuspis attracti-

uus

uus naturaliter ad punctum verticale tendit,& trahitur ab illo. Nam fiat lignum quodcunque æqualiter elaboratum, si vis scire quis cuspis est superior,pone illud in aquam,ac submergatur (extra tamen suam longitudinem) videbis semper cuspidem illum prius ex aquis emergere,quam eius appositam partem, nescit enim natura errare in suo officio (de quibus latius in Harmonia de vi magnetica (quamuis de magnete facilè is poterit,cui natura metallorum cognita est) tractabitur. hic nos dixisse sufficiat, Elementũ hoc esse dignissimum in quo est semen & spiritus vitalis seu domicilium animæ omnis creaturæ.

DE ELEMENTO *Ignis.*

IGnis est elementum purissimum & omniũ dignissimum plenum adhærentis vnctuosæ corosiuitatis, penetrantis,digerentis,corrodentis maximi adhærentis, extra visibile,intus verò inuisibile, fixissimum, est calidum.

lidum & ſiccum, & temperatur terra, eius omnium puriſſima ſubſtantia & eſſentia, cum Throno Diuinæ Maieſtatis, in creatione primum eleuata eſt, quando aquæ cælorum firmatæ ſunt, vt in Elemento aquæ diximus, ex minus puriſſima eius ſubſtantia Angeli creati ſunt, ex minus puriori cum puriſsimo aere mixta, luminaria & ſtellæ creatæ ſunt, minus purũ adhuc in Sphæram ad concludẽdum & ſubleuandum cœlos erectum eſt, impura verò & vnctuoſa in centrum terræ, ad continuandum motus operationem à ſummo Creatore ſapientiſſimo relicta & incluſa eſt, quam nos gehennam vocamus. Omnes hi ignes diuiſi quidem ſunt, ſed habent adinuicem ſympathiam naturalem. Hoc elementum eſt omnium quietiſſimum ac ſimile currui, cum trahitur currit, cum non trahitur ſtat quietè. Ineſt etiam omnibus rebus imperceptibiliter. In illo ſunt rationes vitales & intellectus, quæ diſtribuuntur in prima infuſione vitæ humanæ, & hæ dicuntur anima rationalis, qua ſola homo à cæteris animalibus differt, &

Deo

Deo aſsimilatur. Hæc anima eſt ex illo puriſſimo igne elementali, in ſpiritum vitalem diuinitus infuſa, propter quam homo poſt creationem omnium rerum in particularem mũdum ſeu microcoſmum creatus eſt. In hoc ſubiecto omniũ rerum Creator Deus, ſedem & Maieſtatem ſuam poſuit, ſicut in puriſsimo & quietiſſimo ſubiecto, quod à ſola voluntate ac immenſa ſapientia diuina gubernatur. Propterea abhorret Deus omnem impuritatem, nihil ſordidum, compoſitum, maculatum, appropinquare poteſt Deo. ideò nullus mortalium Deum videre nec accedere naturaliter poteſt: nam ignis ille qui eſt in circumferentia diuinitatis, in quo deportatur ſedes & Maieſtas Altiſsimi, eſt ita extenſus, vt nullus oculus illum penetrare poſſit, quoniam ignis non patitur accedere compoſitũ, ignis enim omnis cõpoſiti mors eſt, & ſeparatio. Quietiſsimum ſubiectũ illud eſſe diximus (quoniam eſt) alias ſequeretur, (quod & cogitare abſurdũ eſt) Deum quieſcere non poſſe, eſt enim quietiſsimi ſilentij, plus quam

mens

mens humana imaginare potest. Habes exemplum in silice in quo ignis est, & tamen non sentitur, nec apparet, donec motu excitatur & accenditur in illo vt appareat; ita ignis ille in quo locata est SS. Maiestas Creatoris nostri, non mouetur nisi propria voluntate Altissimi excitetur, & sic deportatur quo est S. Voluntas eius. Fit enim voluntate supremi conditoris, motus vehementissimus & terribilis. Habes exemplum, quando aliquis Monarcha huius mundi in sua pompa sedet, qualis circa illum quies, quale silentium? & etiamsi ex suis aulicis aliquis mouetur, motus tantum vnius & alterius particularis est, qui non consideratur. Sed quando Dominus ipse mouetur, fit rumor & motus vniuersalis, tũ omnis assistentia mouetur cum illo. Quid igitur quando supremus ille Monarcha Rex Regũ ac Cõditor omnium rerũ (*ad cuius exemplũ principes mundi constituuntur in terris*) mouet authoritatem, qualis motus, qualis tremor, quando circa illũ mouetur tota assistẽtia cælestis exercitus? Sed quæret aliquis quomodo ista

ſcimus cum cæleſtia ab humano intellectu abſcōdita sūt. Quibus reſpondemus, omnibus Philoſophis iſta manifeſta eſſe, imò ipſa incōprehēſibilis ſapiētia illis inſpirauit, omnia ad exemplum naturæ creata eſſe, & ex illis arcanis naturam retractum habere ac operari, nihilque fieri in terris, niſi ad exēplum cęleſtis monarchiæ, quod ex Angelorū varijs officijs habetur. Sic etiam nō naſcitur nec generatur quicquā, niſi naturaliter. Omnes humanæ inuentiones, imò & artificia, quæ aut ſunt aut erunt, nō niſi ex fundamētis naturæ proueniūt. Voluit Altiſſimus Creator omnia naturalia homini manifeſtare, propterea & ipſa Cęleſtia naturaliter facta nobis oſtendit ; ex quibus vt eo melius eius abſoluta ac incomprehenſibilis potentia & ſapientia cognoſceretur, quæ omnia Philoſophi in lumine naturæ ſicut in ſpeculo videre habent, propterea hāc ſcientiam (non auri vel argenti cupiditate , ſed cognitione non ſolum omnium rerum Naturalium, ſed & ipſius Creatoris potentia) magni ęſtimarunt, & de his quam parciſſimè & non niſi figuratiuè loqui voluerunt

ne mysteria diuina per quæ natura elucidatur, indignis patefiant, quod tu si teipsum scire noueris, & non es duræ ceruicis, facilè comprehendere possis, qui ad similitudinem maioris mundi, imò ad ipsius Dei imaginem creatus es. Habes in tuo corpore Anatomiam totius mundi, habes in firmamentum quintam essentiam quatuor Elementorũ, ex Chao spermatũ in matricem extractam, & in cutem (plus vltrà) constrictam, habes purissimam sanguinem loco ignis, in quo sedes animæ (vice Regis) spiritu vitali locata est, habes cor loco terræ, vbi ignis centralis continuò operatur, & hanc machinam Microcosmi in suo esse cõtinet. Habes polum Arcticum, os; habes aluum antarcticũ, & omnia membra cælestibus correspondent, de quibus in Harmonia nostra aliquando latius relinquemus, in Capitulo de Astronomia, vbi scripsimus quomodo Astronomia ars, facilis naturalis, quomodo aspectus planetarũ & stellarum causant, & quare ex aspectibus de pluuijs & alijs euentibus prognosticatur, quod hic longum

esset recensere, & omnia ista sunt sibi concatenata,& naturaliter fiunt Deitatem tātum aliqua adimplere: quod veteres omiserunt (diligenti studioso huius arcani) voluimus, vt illi tanto clarius incomprehensibilis potentia Altissimi Dei ad Cor perueniat, & ille illū eo ardentius amet & adoret. Sciat ergo inquisitor huius S. Sciētiæ quod anima in homine mundo minori, Microcosmo Dei Creatoris sui locum tenens, seu viceRex est, quę in spiritu vitali in sanguine purissimo locata est. Illa gubernat mentem, mens verò corpus, quando anima aliquid concipit, mens omnia scit, & mentem omnia membra intelligunt,& parent menti ac expectant cum desiderio adimplere voluntatem. Corpus enim nihil scit, quicquid in corpore fortitudinis siue motus est, mens facit ista, corpus tantum est menti sicut instrumenta alicuius artificis. Anima autē qua homo à cęteris animalib. differt, illa operatur in corpore, sed maiorē operationem habet extra corpus, quoniam absolutè extra corpus dominatur,& his differt ab animalibus, quæ tan-

tantum mentem & non animam deitatis habent. Sic quoque Deus & conditor rerum dominus & Deus noster operatur in hunc mundum ea, quæ ad mundi necessaria pertinent, & in his includitur mundo, vnde Deum vbique esse credendum. Excluditur autem illa sua immensa sapientia, extra corpus mūdi qua operatur extra illū, & alia multò altiora imaginatur quā corpus mundi concipere potest, & ista sunt contra l. extra naturam, solius Dei secreta, sicut est exemplum in anima; quæ extra corpus multa profundissima imaginatur & hisce assimilatur Deo, quibus extra suum mundum operatur extra naturam, licet & ista sunt adhuc sicut cādela accensa erga meridianam lucem, quoniam anima imaginatur sed non exequitur nisi in mente, Deus verò omnia eodem momento quo imaginatur efficit; sicut anima imaginatur esse Romæ vel alibi quidquid fit in ictu oculi, sed mente tantum, Deus verò talia essentialiter facit, qui omnipotens est. Nō est ergo Deus inclusus mundo, nisi vt anima corpori, separatam habet suā

absolutam potestatem, sic etiã anima cuiuscunque corporis est, absolutam habet & separatam potentiam alia facere quam corpus concipere potest, maximam ergo habet potestatem in corpus si vult, alias frustra esset nostra Philosophia. Ex his igitur disce cognoscere Deum, & scies quibus differt Creator à Creatis. Tu ipse maiora concipere poteris, cùm iàm à nobis portam apertam habes. Sed ne nobis hic tractatus excrescat, ad propositũ accedamus. Diximus supra, Ignis Elementum quietissimũ esse, quod motu excitatur, quam excitatione nouerũt viri sapiẽtes. Omnem generationem & eiusdem corruptionẽ Philosopho necesse est scire, cui non solum Creatio cœli manifesta est, sed etiam omnium rerum compositio & cõmixtio. sed licet omnia sciunt, non tamen omnia possunt. Scimus quidem compositionem hominis in omnibus qualitatibus, animã tamen infundere non possumus, quoniam hoc mysterium est solius Dei, & eiusmodi infinitis mysterijs superat omnia, cũ ista sunt extra naturam, ista non sunt adhuc

hucin diſpoſitione naturæ : natura non prius operatur, niſi quando illi materia porrigitur. Prima materia à Creatore, ſecunda à Philoſopho. In operatione verò Philoſoph. natura habet excitare ignem, qui à Creatore occultè in centrum cuiuslibet rei incluſus eſt; talis ignis excitatio fit per velle naturæ, aliquando per velle ſagacis artificis naturam diſponentis, naturaliter enim omnes impuritates & pollutiones rerum purgātur igne. Omne compoſitum ſoluitur igne: ſicut aqua lauat & purgat omnes res imperfectas quæ nō ſunt fixæ; ſic ignis purgat omnes res fixas & per ignem perficiuntur. Sicut aqua omne ſolutum coniungit, ita ignis omne coniunctum ſeparat, & quod ſuæ naturæ & proprietatis eſt, optime purgat & augmentat, non quidem in quantitate ſed in virtute agit hoc Elementū miris modis occultè in alia Elemēta ac in omnes res. ſicut enim anima eſt ex illo puriſſimo, ita vegetabilis eſt ex Elementali quod à natura gubernatur. Agit hoc Element. in Centrū cuiuslibet rei, hoc modo, natura dat

motum motus excitat aerē, aer ignē, ignis verò separat, purgat, digerit, colorat, & maturescere facit omne semen, maturumq; expellit per sperma in loca & matrices, loca pura vel impura, callida magis aut minus, sicca vel humida & secundum dispositionem matricis, seu loci variæ res producuntur in terra, cuius etiam in libello 12. Tractatuum de matricibus mentio facta est, quot loca tot matrices esse. Ita conditor omnium rerum Altissimus Deus, omnes res cōstituit & ordinauit, quod vna contrariatur alteri, & tamen vt mors vnius sit vita alterius: quod vnum producit alterū consumit, & aliud ex hoc & quiddam nobilius naturaliter producitur, ac hisce conseruatur æqualitas Element, & sic compositi: omnium rerum præsertim viuentium separatio mors, naturalis est, propterea naturaliter hominem mori oportet; quia cum homo ex quatuor Elemētis est compositus, subest separationi, cum omne compositum separatur naturaliter. Sed hæc separatio humanæ Compositionis, in die Iudicij tantum fieri debuit,

buit, nam in paradiso homo immortalis erat, quod omnes Theologi, & ipsa Sacra scriptura testatur, rationē tamen sufficientem immortalitatis nullus Philosophus hucusq; ostēdit, quā huius scientiæ S. inquisitori scire conuenit, vt videre possit, quomodo ista omnia naturaliter fiunt, & facilissimè intelligi possunt. Verum & verissimum est, omne compositum huius mundi corruptioni subesse ac separari posse, quæ separatio in regno animali mors appellatur, homo autem cum etiam ex quatuor Elementis compositus & creatus est, quomodo immortalis esse poterat, hoc naturaliter fieri, credere difficile est, imò supra naturale. aliquid hucusque habetur, Deus tamen Philosophis viris bonis ante complura secula hoc naturaliter esse inspirauit, quod tu à nobis sic accipe.

Paradisus erat & est locus talis à summo conditore rerum ex veris Elementis non Elementatis sed purissimis temperatis, in summa perfectione anatisatis creatus, & omnia quæcunque in Paradiso sunt, ex ijsdem

Elementis creata & incorrupta esse; ibi etiam homo creatus est, ex ijsdem incorruptis Elementis, iusta æqualitate a natisatis constitutus, vt nullo modò corrumpi potuerat, ideò immortalitati consecratus fuit, quoniam paradisum hūc pro hominibus dumtaxat Deus sine dubio creauit (de quo nos & vbi sit in Harmonia copiosè :) sed cum postea peccato inobedientiæ, mandatum Altissimi Conditoris transgrederetur, in hunc mūdum corruptibilem Elementatū, quem tantum pro bestijs creauerat Deus, homo ad bestias expulsus est, qui cum sine nutrimēto viuere non poterat, ex Elementis Elementatis corruptis nutrimentum sumere necesse fuit, quo nutrimēto inficiebātur illa Elementa pura creationis suæ, & ita lētè in corruptionem declinauit, donec vna qualitas alterā superauit, & ruina totius compositi, infirmitas, ac vltimò separatio & mors aduenit. postea adhuc magis corruptioni & morti proximiores fuerunt illi, qui iam in elementis corruptis ex semine corrupto & nō in paradiso procreati sunt,

sunt, quoniam semen ex corruptis nutrimētis productum durabile esse non potest,& quo diutius ab expulsione paradisi, eo corruptioni propinquius homines accedunt, inde & vita breuior, & deueniet hucusque, quod & procreatio propter abbreuiationē vitæ cessabit. Sunt tamen aliqua loca vbi aerē benigniorem, & sydera propitiora habent, ibi nō ita cito naturæ corrumpuntur, quia & homines naturalius viuūt. Nostrates verò temerè gula & inordinata vita,ad corruptionē festinant. Docet hoc experientia, quod ex infirmorum parētum semine nati non durant. Sed si homo in paradiso mansisset, in loco illius naturæ conuenienti, vbi Elementa incorrupta omnia virgo sunt,in ęternū immortalis esset; certum enim est, quando elementa pura in æqualitate virtutibus cōiuncta sunt, subiectum hoc incorruptum esse, & talis debet esse lapis Philosop. tali creationi humanæ, à veteris illis Philosophis assimilat⁹est,sed moderni Philosophi omnia ad literam intelligentes, ad huius seculi generationem corruptā inten-

intendunt. Hæc immortalitas principalis fuit causa, quod Philosophi hūc lapidem quærere ingeniati sunt, sciuerunt enim hominem ex talibus Elementis integris creatum esse. Meditati sunt igitur de Creatione ista, quam cum naturalem esse cognouerunt, cœperunt scrutari an talia elementa incorrupta possunt haberi, aut si illa in aliquo subiecto coniungi & infundi possent, quib⁹ ipse Altissimus Conditor rerum inspirauit, compositionem talium elemētorum in auro esse, quoniam in animalibus fieri est impossibile, cum ex elementis corruptis vitam sustentare debent; in vegetabilibus etiam non est, quia inæqualitas Elementorum in illis inuenta est; & cum omnia creata ad multiplicationem inclinata sunt, proposuerunt Philosophi in hoc regno minerali hanc naturæ possibilitatem experiri, qua inuenta, alia innumerabilia arcana naturæ inesse viderunt, de quibus vt de secretis diuinis parcissimè reliquerunt. Sic igitur habes quomodo elementa corrupta in subiecto cadunt, & separātur,

quando

quando vnum aliud superat, quia tunc fit per primam separationem putrefactio, & per putrefactionē puri ab impuro separatio, & si tunc fit coniunctio noua, tunc virtute ignis acquirit formam multò nobiliorem prima. Nam in suo primo statu corruptio fuit ex grosso admixto quod nō nisi per putrefactionem purgatur, & melioratur, & hoc fieri non potest, nisi coniunctis viribus quatuor elementorum, quæ sunt in omni composito: cum enim cōpositum cadere debet, per elementum aquæ cadit, & dum ita confusè iacent, ignis qui est potentialiter in quolibet aliorum vtpote in terra, in aere, conueniunt simul, & coniuncta manu vincunt posteà aquam, quā digerunt, coquunt, & vltimo cōgelant, ac tali modo natura naturæ auxiliatur; si enim ignis centralis occultus, qui in vita captus erat, vincit, agit in id quod sibi propinqui' ac purius est, sicut & ipsum purissimū est, & coniungitur cum illo: ita vincit contrarium separatque purum ab impuro, & generatur noua forma, si adhuc adiuuatur priore multo præstantior,

tior, interdū sagacis artificis ingenio fiunt res immortales, maximè in regno minerali. sic omnia solo igne, & ignis regimine fiunt, & perducuntur in esse, si me intellexisti. Hic igitur habes Elementorum originem, & naturas eorum ac operationes quam breuissime descriptas, quod ad nostrū propositum hoc loco sufficit. Nam alias si quodlibet Elementum describeretur vt est, magnum volumen oriretur; nostro proposito non necessarium. ista omnia vt diximus ad Harmoniā remittimus, vbi Deo fauente si nobis vita superstes erit, de naturalibus copiosius relinquemus.

DE TRIBVS PRINCIPIIS omnium rerum.

DEscriptis hisce quatuor Elemētis ad tria principia rerum descendamus, quomodo autem illa producuntur, ex quatuor Elementis sic accipe.

Postquam natura ab Altissimo Creatore omnium rerum Priuilegiū feudi super hanc Monarchiam mūdi

acceperit, cœpit loca & prouincias vnicuique secundum dignitatem distribuere, & in primis quatuor Elementa principes mundi esse constituit,& vt adimpleretur voluntas Altissimi (in cuius velle natura posita est) vt vnum in aliud incessabiliter ageret,ordinauit. Cœpit itaque agere ignis in aerem, & produxit Sulphur. Aer quoque cœpit agere in aquam,& produxit sal. Aqua etiam cœpit agere in terram & produxit Mercurium. Terra autem cum non habuit in quo ageret, non produxit quicquam, sed productum remāsit in illa,propterea tria tantum principia euenerunt, & terra facta est nutrix & matrix aliorū. Tria vt diximus Principia producta sunt, quod veteres Philosophi non ita strictè cōsiderarunt, qui duos tantum actus Elementorū descripserunt; vel si etiam volētes obticuerunt, quis illos iudicabit, cum illi scripta sua filijs suis tantū dedicarunt,& sulphur cum Mercurio (quod & nobis sufficiat) materiam metallorum, imò & lapidis Pilos. esse nominarunt. Quicunque igitur vult esse verus indaga-

tor

tor huius S. Scientiæ, necesse est vt sciat accidentia, & ipsum accidens noscat, vt discat ad quod subiectum seu Element. accedere proponit, vt per media sese ad id accommodet, si alias quaternarium numerum adimplere desiderat. Sicut enim hæc tria Principia ex quatuor producta sunt, sic oportet per diminutionem, vt etiã hæc tria producant duo, masculum & fœminam: duo verò producant vnũ incorruptibile, in quo erunt illa quatuor æqualiter syncera ad summum depurata, digesta, & sic respondebit quadrangulus quadrangulo. Et hæc est illa quinta essentia omni artifici multum necessaria, à multis cõtrarijs separata, & sic habes in his trib⁹ principijs in quacunque compositione naturali corpus, spiritum & animam occultam, quæ tria si separata & bene purgata vt diximus coniunxeris, sine dubio imitando naturã, purissimum fructum dabunt. Quoniam etiam si anima ex nobilissimo loco assumpta est, illuc tamen quo rẽdit, non potest peruenire nisi per spiritum, qui est locus & domicilium animæ, quam si vis

vis reducere in locum debitum, opus est vt sit lauata ab omni peccato, locus quoque sit purificatus, vt in illo anima possit glorificari & nō amplius separari. Iam ergo habes trium Principiorum originem ex quibus tuum est imitando naturam Mercurium Philos. & eorum primam materiam producere, & ista principia rerum, maximè metallorum ad tuum propositum deducere, cum sine istis principijs impossibile est tibi aliquid perficere per artem, cum & natura ipsa sine ipsis nihil facit, nec producit. Hęc tria sunt in omnibus rebus, & sine illis in orbe nihil est, nec naturaliter erit. Sed quoniam supra scripsimus quod veteres Philosophi Iis tantum principia nominarunt, ne inquisitor aberret, sciendum est, quod licet illi sulphur & Mercurium descripserunt, sine sale tamen nequaquam ad hoc opus accedere potuerunt, cum illud est clauis & principium huius sacræ scientiæ: illud est quod aperit portas iustitiæ, illud est quod claues habet ad carceres infernales, vbi sulphur ligatũ iacet, sicut aliquando latius dabuntur
 ista,

ista in tractatu tertio principiorum, de Sale. Nunc ad propositum, quod hæc tria Principia omninò sunt necessaria, quia illa sunt materia propinqua. Duplex enim est materia metallorũ. Proxima, Remota. Proxima est Sulphur & Mercurius, Remota, sũt quatuor Elementa ex quibus solius Dei est res creare. relinque ergo Elementa quoniam ex illis nihil facies, nec poteris, nisi hæc tria Principia producere, cum & natura ex illis nihil aliud producit. Si igitur ex Elementis nihil aliud quàm ista tria Principia producere potes, ad quid tibi iste van⁹ labor, id quęrere vel facere velle, quod iam à natura generatum est? Nonne melius est ire tria milliaria quã quatuor. Sufficiat ergo tibi tria principia habere, ex quibus natura in terra & super terram omnia producit, quæ tria in omni re integrè inuenies. Ex horum debita separatione & coniunctione, natura producit tam metalla quàm lapides in regno minerali; in regno verò vegetabili, arbores herbas & omnia; in regno etiam animali, corpus, Spiritum, & animam, quod maxi-

maximè operi Philosop. adæquatur. Corpus est terra, Spiritus est aqua, Anima est ignis seu sulphur auri. Quantitatē corporis auget Spiritus, virtutē verò auget ignis; Sed quia magis est de Spiritu in pondere quam de igne, exaltatur Spiritus & opprimit ignem, trahitque ad se: & sic quilibet eorum crescunt in virtutem, & terra quæ est intermedium illorum, crescit in pōdere. Omnis igitur indagator artis, concludat in suo animo quod quærit ex his tribus ; & huic in auxilium succurrat, vt possit vincere suū Contrarium; posteà addat ad pondus naturæ suum pondus, vt adimpleatur defectus naturæ per artē, & ita vincet suum contrarium. Diximus in Elemento terræ, terram nihil aliud esse quàm receptaculum aliorum, id est subiectū in quo ista duo ignis & aqua certant, mediante aere; si prædominatur aqua, producit res temporales & corruptibiles; si autem ignis vincit, quod ducit res perpetuas & incorruptibiles. considera igitur quod tibi sit necessarium.

Scias propterea quod ignis & aqua

ſunt in omni re, ſed neque ignis neq; aqua faciunt aliquid, quoniam illa inter ſe tantum certant & pugnant de velocitate, & de virtute, & hoc non per ſe, ſed per excitationem caloris extrinſeci qui motu cæleſtium virtutum in centro terræ accenditur, ſine quo iſta duo nihil facerent vnquam, ſtarent vterque illorum quodlibet in ſuo termino & pondere; ſed natura poſtquam coniunxit iſta duo in proportione, tunc calore extrinſeco excitat illa, & ſic incipiunt inter ſe pugnare, & quodlibet illorum vocat ſuum ſimile in adiutorium, ſicque aſcendunt & creſcunt, quouſque terra cum illis amplius aſcendere non poteſt, interim illa duo in eiuſmodi retentione terræ ſubtiliantur: nam in illo ſubiecto terræ ignis & aqua aſcendunt inceſſabiliter, & per poros reſeruatos quos aer præparat agunt, & ex illa eorum ſubtiliatione flores & fructus ſequūtur, in quibus amici fiunt, vt in arboribus videre eſt; quo enim melius ſubtiliantur & purificantur aſcendendo, eo præſtantiores producunt fructus, præſertim ſi æqualiter vir-

virtutibus coniunctis finiunt.

Purgatis ergo rebus, fac vt ignis & aqua amici fiant, quod in terra sua, quæ cum illis ascenderat facilè faciēt, & tunc id breuius perficies quam natura, si benè secundum pondus naturæ coniunxeris; non sicut prius fuit, sed sicut natura requirit, & tibi opus est. Quoniam natura in omni compositione magis apponit de alijs quā de igne. Minima pars ignis semper est, sed natura secundum placitum addit ignem extrinsecum, ad excitandum illum internum secūdūm maius vel minus per multum aut parum temporis, & secundū hoc si ignis superat aut superatur, perfectę aut imperfectę res fiunt. sic in mineralibus quam in vegetabilibus. Non intrat quidem ignis extrinsecus in profundum compositionis essentialiter, sed tantum virtute; quoniam ignis intrinsecus materialis, sufficit sibi si tantum nutrimentum habet, & ignis extrinsecus est illi nutrimentum, & quasi ligna respectu ignis Elementalis, & secundum tale nutrimentū crescit & multiplicatur. Cauendum tamen est, ne

ille nimius ignis extrinsecus adueniat, quoniam si quis multum & extra posse commedit, suffocatur: paruum ignẽ magna flamma deuorat, ignis extrinsecus debet esse multiplicatiuus, nutriens, non deuorans, ita enim res perficiuntur. Decoctio ergo in omnibus rebus est perfectio, ita natura addit virtutem ad pondus & perficit. Verùm quia difficilè est ad compositũ addere, cum hoc longissimum laborem requirit, consulimus itaque, vt de superfluo amoueas, tãtum quantũ opus est, vel natura requirit. Remotis superfluitatibus misce, ostẽdet postea natura quod quæsiuisti. Tu quoque cognosces, si natura benè aut malè coniunxit element. cùm in coniunctione elementa omnia consistunt. Sed multi laborantes stramen pro tritico seminant, aliqui vtrumque, multi verò id proijciunt quod Philosophi amant, aliqui incipiunt & desinunt, quod ex illorum inconstantia euenit; artem difficilem, laborem facilem quærunt, optima reijcientes pessima seminant: sed sicut hæc scientia in præfatione occultatur, sic & ma-

teria

teria in principio proijcitur. Nos autẽ dicimus artem hanc nihil aliud esse, quam virtutes Element. æqualiter commixtas, callidi, sicci, frigidi, humidi, æqualitas naturalis, coniunctio masculi & fœminæ, quem eadem fæmina genuit, id est coniunctio ignis & humidi radicalis metallorum. Cõsiderando quod Mercurius Philosop. habet in se sulphur, suum proprium bonum secundum minus & maius depuratum & decoctum à natura, ex Mercurio omnia perficere poteris; sed si scies addere ad pondus naturæ tuum pondus duplicare Mercurium, & triplicare sulphur, citius terminabitur in bonum, postea in melius, vsque in optimum, quamuis vnum tantum apparens est sulphur, & duo Mercurij, sed vnius radicis, non crudi nec nimis cocti, purgati tamen & soluti, si me intellexisti. Materiam quidem Mercurij Philosoph. & materiam sulphuris eorundem describere non est opus, nemo mortalium potuit, nec in posterum poterit apertius, & clarius illam describere, quam ab antiquis Philosophis descripta & nominata

 est,

est, nisi alias anathema artis esse velit. Est enim ita communiter nominata, vt etiam non æstimetur; ideò inquisitores ad alias subtilitates se conuertunt, quam in naturæ simplicitate manerent. Non dicimus tamen Mercurium Philosophorum commune quid esse & apertè nominari, sed de materia, ex qua Philos. sulphur suum & Mercurium creant, quoniam Mercurius Philos. non habetur per se super terram, sed ex sulphure & Mercurio cōiunctis educitur arte. nō prodit in lucem, nudus enim est, sed à natura miris modis inuolutus est. Cōclusiuè dicimus repetendo sulphur & Mercurium esse mineram nostri argenti viui, (coniuncta tamen) quod argentum viuum habet, posse metalla soluere, occidere, & viuificare, quam potestatem accepit à sulphure acetoso suæ propriæ naturæ.

Sed vt adhuc melius cōcipere possis, audi quæ differentia est, inter nostrū argentum viuum, & Mercuriū vulgi. Mercurius vulgi non soluit aurū nec argentum vt ab illis nō separetur, argentum verò viuum nostrum, soluit

aurum

aurum & argentum & non ſeparatur ab illis in æternum, ſicut aqua mixta aquæ. Mercurius vulgi habet ſulphur combuſtibile malum quod denigratur, noſtrum argentum viuum habet in ſe ſulphur incōbuſtibile, fixum, bonū, albiſſimum & rubeum. Mercurius vulgi, eſt frigidus, humidus: Mercurius noſter, eſt calidus, humidus. Mercurius vulgi, corpora denigrat & inficit: Argentum viuum noſtrum corpora dealbat vſque ad criſtallinam ſerenitatē. Mercurius vulgi vertitur per præcipitationem in puluerē citrinum, ſulphur malum: Argentum viuum noſtrum mediante calore vertitur in ſulphur candidiſſimum, bonū fixum & fluxibile. Mercurius vulgi quo magis decoquitur, eo magis fluxibilis: argentum viuum noſtrum quo magis decoquitur, eo magis inſpiſſatur. Ex his igitur circumſtantijs conſiderare poteris, quomodo differunt inter ſe Mercurius vulgi ab argento viuo Philoſophorum. Si adhuc non intelligis, noli expectare, nullus mortalium dabit clariora ſicut hic diximus. (ſed de virtutibus) talis vir-

tutis est argentum viuum nostrum, quod & per se sufficit, & tibi & sibi absque omni additione rei extraneæ, sola decoctione naturali soluitur & congelatur: sed Philosophi propter abbreuiationem, addunt illi sulphur suum benè digestum & maturum, & sic operantur. Potuissemus quidem citare scripta Philosophorum sermonem nostrum confirmantia; sed quoniam clariora eorum scriptis scripsimus, non indigent comprobatione; is intelliget, qui in aliorum scriptis versatus est. Si igitur nostrum consilium vis sequi, consulimus vt antequam ad hanc artem accedas, inprimis discas compescere linguam & naturam minerarum & metallorũ inquiras, tum & vegetabilium, quoniam in omni subiecto Mercurium nostrum inuenies, & ab omnib. rebus Mercurius Philo. extrahi potest, licet in vno subiecto propinquius quam in alio. Scito etiam pro certò, quod hæc scientia, nō in fortuna neque casuali inuentione, sed in reali sciẽtia locata est, & non est nisi hæc vnica materia in mundo per quam & ex qua præparatur

ratur lapis Philosophorum. Est quidem in omnibus rebus, sed in extractione eius vita desisteret: sine cognitione tamen rerum naturalium præsertim in regno numerabili, similis eris cæco qui vsu ambulat. Talis quidem artem non nisi casualiter quærit, & etiamsi sicut multoties accidit casu ab aliquo materia tractatur argenti viui nostri, tunc vbi incipere debet, opus suum finit, & sic sicut casu inuenitur, casu amittitur, quia nescit super quid suam intentionem fundare debet. Ideò hæc scientia est donum Dei Altissimi, & nisi Deus per ingeniũ bonum vel per amicum alicui reuelauerit, difficilè cognoscitur: nam non omnes Gebri, non omnes Lullij esse possumus. Et licet Lullius vir subtilis ingenij fuit, tamen si ab Arnoldo artem accepisset, certè similis fuisset alijs qui illam cum difficultate inquirunt, siquidem & Arnoldus ab amico accepisse cõfitetur, facilè enim scribere cui ipsa natura dictat. Est Prouerbium: *facilè est addere inuentis.* Omnis ars & scientia magistro facilis, sed incipienti discipulo non sic, & ad hanc

hanc sciētiam inquirendam tempus requiritur longum, copia vasorum & expensa magna, & quotidianus labor, cum immensa meditatione, quamuis scienti omnia leuius.

Conclusiuè dicimus hanc artem solius Altissimi Dei donum esse, qua cognita orandus est, vt etiam ad artē hanc benedictionem suam dare dignetur, quoniam sine benedictione diuina omninò inutilis est, quod nos ipsi experti sumus, cum propter scientiā aliquot grauissima pericula passi, plus infortunij ac incommodi quam vtilitatis inde habuim⁹; sed credimus mūdum tempus aduenisse, cùm rarò sapiūt Phryges. Iudicia Domini abyss⁹ multa, attamen diuinam prouidentiā in eiusmodi nostris infortunijs admi ratus sum. Semper enim Altissimi cōditoris nostri protectionem præsto habuimus, vt nullus inimic⁹ potuerit nos opprimere, custos fuit semper Angelus Domini Arcæ huius, in quā Altissimus conditor rerum, tantum thesaurum inclusit, quem & vsque tuetur. Audiuimus namq; inimicos nostros in laqueum quem nobis parauerunt,

rauerunt,incidere. Qui in nostram vitam irruerunt,vita priuati sunt,qui verò bona nostra inuaserunt, bona sua (nonnulli & regna) amiserunt. Præterea illorum qui nostro honori detraxerunt,multos infames perijsse scimus. Tantam custodiam ab omnium rerũ Creatore semper habuimus, qui nos statim ex vtero matris nostrę sub vmbram alarum suarũ suscepit, spiritumque intelligentiæ rerum naturalium infudit,cui sit laus & gloria per infinita sæcula sæculorum. Tanta beneficia ab Altissimo Deo Creatore nostro accepimus, quod non solum calamo verùm & mente comprehendere sit impossibile. Vix vnquam mortalium alicui maiora, imò saltẽ talia contulit Deus. Vtinam tantum animi,tantum Spiritus & eloquentiæ intelligentiæque haberemus,vt debitas gratias illi agere possemus,scimus enim talia nõ meruisse. hoc vnicum credimus esse, quod in illo solo semper sperauimus,speramus, & sperabimus. Scimus enim nõ esse inter mortales, qui nos adiuuare possit, nisi hic solus Deus & Creator noster,quia vanum

num est confidere in principibus, quoniam homines sunt, vt ait Psalm. Omnes hi à Deo Spiritum vitę habēt, quo ablato, puluerem omnia esse; sed sperare in Domino Deo, (à quo sicut à fonte bonitatis omnia bona abundantissimè fluunt) tutum & securum est. Tu igitur quicunque cupis ad hāc S. Scientiam accedere, pone in primis spem integram in Deo Creatore tuo, illumque precibus fatiga, & crede firmiter, te ab illo non derelinquēdum; quoniam si Deus cor tuum candidū, & spem integram in se positam cognouerit, facilè dabit medium, per hāc siue per aliam viam adiuuabit te, vt voto potiaris. *Initium sapientiæ timor Domini.* Ora, sed nihilominus & labora, Deus quidem dat intellectum; sed tu illo scias vti: nam sicut sunt dona Dei, intellectus bonus, & occasio bona, ita est pœna peccati, quādo omittitur occasio bona.

Sed vt ad propositum redeamus, dicimus argentum viuum materiam primam istus operis esse, & verè nihil aliud, quidquid additur illi, oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus

bus Principijs fiunt, & generantur omnes res mundi, sed nos aliqua ab accidĕribus purgamus, purgata iterum coniungimus, additis addendis deficientia adimplemus, & imitando naturam ad finem summæ perfectionis decoquimus, quod natura propter accidens perficere non potuit, & iam finiuit vbi ars incipere debet. Propterea si cupis naturam imitari, in his illam imitare in quibus illa operatur; nec te moueat quod scripta nostra contraria sibi videantur in aliquibus locis; ita enim opus est ne ars prodeferetur. Tu autem elige ea, quæ cum natura cõueniunt. accipe rosas, relinque spinas; si intendis metallum facere, metallum sit tuum fundamentum, quia nõ generatur ex cane nisi canis, ex metallo metallum. nam scito pro certo, si non accipies ex metallo humidum radicale optimè separatum, nihil facies vnquã. Sine grano tritici, frustra colis terram, vnica res, vnica ars, vnica operatio. Si igitur metallũ vis producere, metallo fermentabis; si verò arborem, arboris semen sit tibi fermentum. Vnica vt diximus est operatio,

peratio, extra quam non est alia, quæ vera sit. Errant itaque omnes, qui dicunt aliquod particulare extra hanc vnicam viam & naturalem materiã verum esse, etenim non habetur ramus, nisi ex trũco arboris. Impossibile est & fatuum, ramum prius quam arborem producere velle; facilius est ipsum lapidem conficere, quam particulare aliquid etiam simplicissimũ, quod sit vtile & in examinatione cum naturali persisteret. Sunt tamẽ multi qui gloriantur se posse facere lunam fixam, sed melius facerent vt plumbũ vel stannũ fixarent, cum meo iudicio idem labor est, quia ista non resistunt examini ignis, donec in sua natura sunt; luna aũt in sua natura satis fixa est, nec opus habet fixatione Sophistica. At cum quot capita tot sensus, nos relinquimus cuilibet suam opinionẽ qui non vult sequi nostrum consiliũ & naturam imitari, maneat in suo errore. Bene quidem particularia fieri possunt habito arbore, cuius surculi varijs arboribus inseri possunt, sicut habita vna aqua variæ sortis carnes decoqui possunt in ea, & secundum

car-

carnium diuerſitatem iuſculum ſaporem habebit , ſed hoc ex eodem fundamento.

Concludimus itaque non eſſe niſi vnicam naturam , tam in metallis quā in alijs rebus, ſed diuerſam eius operationem, vnam etiam vniuerſalem materiam ſecūdum Hermetem, (ſic ab hac vna re omnes res natę fiūt) Multi tamen ſunt artifices, quorum quilibet ſequitur ſuum cerebrū; quærunt nouam naturā, nouam materiā, propterea etiam inueniunt nouum recenſque nihil, quia non ad poſſibilitatem naturæ, ſed ad ſyllabā ſcripta Philoſophorum interpretantur. Sed hi omnes ſunt ex illis comitijs , de quibus in Dialogo Mercurij cum Alchimiſta ſcriptum eſt, qui ſine cōcluſione domum redeunt; nō ſolū abſq; medio, verum & ſine principio finem quærunt, & hoc inde fit quod non ex fundamentis vel lectione librorum Philoſ. ſed ex auditu & receptis circūforaneis artem aſſequi conātur; (licet iam lib. Phil. ab inuidis fortaſſe deſolati ſunt , in multis locis addunt vel ſupprimunt) poſtea cum illis non

ſuccedit, ad Sophiſticationes conuertuntur, & tentant mira opera vana, dealbando, rubificando, lunam fixando, animā auri extrahendo, quod in Præfatione libelli 12. Tractatuum hoc fieri poſſe ſatis negatum eſt. Non quidem negamus, imò omninò eſſe neceſſarium dicimus, animā metallicam extrahi debere, ſed nō ad Sophiſticam operationē, ſed ad opus Philo. qua extracta & purgata, iterū corpori ſuo reddi debet, vt fiat reſurrectio vera corporis glorificati. Nunquā hoc noſtrum propoſitum fuit, ſine grano tritici triticū multiplicare poſſe, ſed vt illa anima extracta aliquod aliud metallum Sophiſtico modo tingere poſſit, falſiſſimum eſſe ſcias, omneſq; qui de hoc gloriantur falſarios eſſe, ſed iſta in tertio principio de Sale copioſius, cum hic non eſt locus extendere calamum.

DE SVLPHVRE.

INter tria Principia *Sulphur* meritò Philoſophi primo loco poſuerūt, ſicut digniſſimum Principium, in cuius

ius præparatione tota ſcientia latet. Triplex enim ſulphur eſt, & inter alia eligẽdum: Sulphur *tingens*, ſeu *colorãs:* Sulphur *congelans Mercurium:* Tertiũ eſt *eſſentiale maturans*. De quo quidem ſeriò tractare debuimus; ſed quia per Dialogum vnum Principiorũ edidimus, ita & alia finire cogimur, ne alicui illorũ iniuriã inferre videamur. *Sulphur* maturius eſt cęteris Principijs & Mercurius non coagulatur niſi ſulphure: ergo totalis noſtra operatio in hac arte non eſt, niſi vt ſciamus ex metallis ſulphur elicere, quo in viſceribus terræ argẽtum viuum noſtrum in aurum & argentum congelatur: quod quidem ſulphur in hoc Opere loco maſculi, ideò dignius habetur; Mercurius verò loco fæminæ. Ex horum duorum compoſito & actu generantur Mercurij Philoſophorum.

Deſcripſimus in *Dialogo Mercurij cum Alchimiſta* congregationem illã Alchimiſtarum, vbi conſultabant, ex qua materia & quomodo faciẽdus ſit Lapis Philoſophicus. Scriptum eſt etiã, quomodo tempeſtatis infortunio ſine Concluſione ferè in vniuersũ

tutis est argentum viuum nostrum, quod & per se sufficit, & tibi & sibi absque omni additione rei extraneæ, sola decoctione naturali soluitur & congelatur: sed Philosophi propter abbreuiationem, addunt illi sulphur suum benè digestum & maturum, & sic operantur. Potuissemus quidem citare scripta Philosophorum sermonem nostrum confirmantia; sed quoniam clariora eorum scriptis scripsimus, non indigent comprobatione; is intelliget, qui in aliorum scriptis versatus est. Si igitur nostrum consilium vis sequi, consulimus vt antequam ad hanc artem accedas, inprimis discas compescere linguam & naturam minerarum & metallorũ inquiras, tum & vegetabilium, quoniam in omni subiecto Mercurium nostrum inuenies, & ab omnib. rebus Mercurius Philo. extrahi potest, licet in vno subiecto propinquius quam in alio. Scito etiam pro certò, quod hæc scientia, nõ in fortuna neque casuali inuentione, sed in reali sciẽtia locata est, & non est nisi hæc vnica materia in mundo per quam & ex qua præparatur

ratur lapis Philosophorum. Est quidem in omnibus rebus, sed in extractione eius vita desisteret: sine cognitione tamen rerum naturalium præsertim in regno numerabili, similis eris cæco qui vsu ambulat. Talis quidem artem non nisi casualiter quærit, & etiamsi sicut multoties accidit casu ab aliquo materia tractatur argenti viui nostri, tunc vbi incipere debet, opus suum finit, & sic sicut casu inuenitur, casu amittitur, quia nescit super quid suam intentionem fundare debet. Ideò hæc scientia est donum Dei Altissimi, & nisi Deus per ingeniũ bonum vel per amicum alicui reuelauerit, difficilè cognoscitur: nam non omnes Gebri, non omnes Lullij esse possumus. Et licet Lullius vir subtilis ingenij fuit, tamen si ab Arnoldo artem accepisset, certè similis fuisset alijs qui illam cum difficultate inquirunt, siquidem & Arnoldus ab amico accepisse cõfitetur, facilè enim scribere cui ipsa natura dictat. Est Prouerbium: *facilè est addere inuentis.* Omnis ars & scientia magistro facilis, sed incipienti discipulo non sic, & ad
hanc

hanc sciētiam inquirendam tempus requiritur longum, copia vasorum & expensa magna, & quotidianus labor, cum immensa meditatione, quamuis scienti omnia leuius.

Conclusiuè dicimus hanc artem solius Altissimi Dei donum esse, qua cognita orandus est, vt etiam ad artē hanc benedictionem suam dare dignetur, quoniam sine benedictione diuina omninò inutilis est, quod nos ipsi experti sumus, cum propter scientiā aliquot grauissima pericula passi, plus infortunij ac incommodi quam vtilitatis inde habuim⁹; sed credimus mūdum tempus aduenisse, cùm rarò sapiūt Phryges. Iudicia Domini abyss⁹ multa, attamen diuinam prouidentiā in eiusmodi nostris infortuniis admiratus sum. *Semper* enim Altissimi cōditoris nostri protectionem præsto habuimus, vt nullus inimic⁹ potuerit nos opprimere, custos fuit semper Angelus Domini Arcæ huius, in quā Altissimus conditor rerum, tantum thesaurum inclusit, quem & vsque tuetur. Audiuimus namq; inimicos nostros in laqueum quem nobis parauerunt,

rauerunt,incidere. Qui in noſtram vitam irruerunt,vita priuati ſunt,qui verò bona noſtra inuaſerunt, bona ſua (nonnulli & regna) amiſerunt, Præterea illorum qui noſtro honori detraxerunt,multos infames perijſſe ſcimus. Tantam cuſtodiam ab omnium rerũ Creatore ſemper habuimus, qui nos ſtatim ex vtero matris noſtrę ſub vmbram alarum ſuarũ ſuſcepit, ſpiritumque intelligentiæ rerum naturalium infudit,cui ſit laus & gloria per infinita ſæcula ſæculorum. Tanta beneficia ab Altiſſimo Deo Creatore noſtro accepimus, quod non ſolum calamo verùm & mente comprehendere ſit impoſſibile. Vix vnquam mortalium alicui maiora, imò ſaltẽ talia contulit Deus. Vtinam tantum animi,tantum Spiritus & eloquentiæ intelligentiæque haberemus,vt debitas gratias illi agere poſſemus,ſcimus enim talia nõ meruiſſe. hoc vnicum credimus eſſe, quod in illo ſolo ſemper ſperauimus,ſperamus, & ſperabimus. Scimus enim nõ eſſe inter mortales, qui nos adiuuare poſſit, niſi hic ſolus Deus & Creator noſter,quia va-

num

num est confidere in principibus, quoniam homines sunt, vt ait Psalm. Omnes hi à Deo Spiritum vitę habẽt, quo ablato, puluerem omnia esse; sed sperare in Domino Deo, (à quo sicut à fonte bonitatis omnia bona abundantissimè fluunt) tutum & securum est. Tu igitur quicunque cupis ad hãc S. Scientiam accedere, pone in primis spem integram in Deo Creatore tuo, illumque precibus fatiga, & crede firmiter, te ab illo non derelinquẽdum; quoniam si Deus cor tuum candidũ, & spem integram in se positam cognouerit, facilè dabit medium, per hãc siue per aliam viam adiuuabit te, vt voto potiaris. *Initium sapientiæ timor Domini.* Ora, sed nihilominus & labora, Deus quidem dat intellectum, sed tu illo scias vti: nam sicut sunt dona Dei, intellectus bonus, & occasio bona, ita est pœna peccati, quãdo omittitur occasio bona.

Sed vt ad propositum redeamus, dicimus argentum viuum materiam primam istus operis esse, & verè nihil aliud, quidquid additur illi, oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus

bus

bus Principijs fiunt, & generantur omnes res mundi, sed nos aliqua ab accidēribus purgamus, purgata iterum coniungimus, additis addendis deficientia adimplemus, & imitando naturam ad finem summæ perfectionis decoquimus, quod natura propter accidens perficere non potuit, & iam finiuit vbi ars incipere debet. Propterea si cupis naturam imitari, in his illam imitare in quibus illa operatur; nec te moueat quod scripta nostra contraria sibi videantur in aliquibus locis; ita enim opus est ne ars prodetur. Tu autem elige ea, quæ cum natura cōueniunt. accipe rosas, relinque spinas; si intendis metallum facere, metallum sit tuum fundamentum, quia nō generatur ex cane nisi canis, ex metallo metallum. nam scito pro certo, si non accipies ex metallo humidum radicale optimè separatum, nihil facies vnquā. Sine grano tritici, frustra colis terram, vnica res, vnica ars, vnica operatio. Si igitur metallū vis producere, metallo fermentabis; si verò arborem, arboris semen sit tibi fermentum. Vnica vt diximus est operatio.

peratio, extra quam non est alia, quæ vera sit. Errant itaque omnes, qui dicunt aliquod particulare extra hanc vnicam viam & naturalem materiã verum esse, etenim non habetur ramus, nisi ex trũco arboris. Impossibile est & fatuum, ramum prius quam arborem producere velle; facilius est ipsum lapidem conficere, quam particulare aliquid etiam simplicissimũ, quod sit vtile & in examinatione cum naturali persisteret. Sunt tamẽ multi qui gloriantur se posse facere lunam fixam, sed melius facerent vt plumbũ vel stannũ fixarent, cum meo iudicio idem labor est, quia ista non resistunt examini ignis, donec in sua natura sunt; luna aũt in sua natura satis fixa est, nec opus habet fixatione Sophistica. At cum quot capita tot sensus, nos relinquimus cuilibet suam opinionẽ qui non vult sequi nostrum consiliũ & naturam imitari, maneat in suo errore. Bene quidem particularia fieri possunt habito arbore, cuius surculi varijs arboribus inseri possunt, sicut habita vna aqua variæ sortis carnes decoqui possunt in ea, & secundum

car-

carnium diuerſitatem iuſculum ſaporem habebit, ſed hoc ex eodem fundamento.

Concludimus itaque non eſſe niſi vnicam naturam, tam in metallis quā in alijs rebus, ſed diuerſam eius operationem, vnam etiam vniuerſalem materiam ſecūdum Hermetem, (ſic ab hac vna re omnes res natę fiūt) Multi tamen ſunt artifices, quorum quilibet ſequitur ſuum cerebrū; quærunt nouam naturā, nouam materiā, propterea etiam inueniunt nouum recenſque nihil, quia non ad poſſibilitatem naturæ, ſed ad ſyllabā ſcripta Philoſophorum interpretantur. Sed hi omnes ſunt ex illis comitijs, de quibus in Dialogo Mercurij cum Alchimiſta ſcriptum eſt, qui ſine cōcluſione domum redeunt; nō ſolū abſq; medio, verum & ſine principio finem quærunt, & hoc inde fit quod non ex fundamentis vel lectione librorum Philoſ. ſed ex auditu & receptis circūforaneis artem aſſequi conātur; (licet iam lib. Phil. ab inuidis fortaſſe deſolati ſunt, in multis locis addunt vel ſupprimunt) poſtea cum illis non

ius præparatione tota scientia latet. Triplex enim sulphur est, & inter alia eligẽdum: Sulphur *tingens*, seu *colorãs*: Sulphur *congelans Mercurium*: Tertiũ est *essentiale maturans*. De quo quidem seriò tractare debuimus; sed quia per Dialogum vnum Principiorũ edidimus, ita & alia finire cogimur, ne alicui illorũ iniuriã inferre videamur. *Sulphur* maturius est cęteris Principijs & Mercurius non coagulatur nisi sulphure: ergo totalis nostra operatio in hac arte non est, nisi vt sciamus ex metallis sulphur elicere, quo in visceribus terræ argẽtum viuum nostrum in aurum & argentum congelatur: quod quidem sulphur in hoc Opere loco masculi, ideò dignius habetur; Mercurius verò loco fæminæ. Ex horum duorum composito & actu generantur Mercurij Philosophorum.

Descripsimus in *Dialogo Mercurij cum Alchimista* congregationem illã Alchimistarum, vbi consultabant, ex qua materia & quomodo faciẽdus sit Lapis Philosophicus. Scriptum est etiã, quomodo tempestatis infortunio sine Conclusione ferè in vniuersũ

Orbem diſperſi ſunt. Surrexit enim tempeſtas valida ventuſq; maximus, qui illos huc illuc diſperſit, & aliquorum capita ita perflauit, vt ad hoc vſque tempus ſeſe nondum recolligere poſſunt, vnde in illorũ cerebris variæ ſortis muſcæ generantur. Erãt autem inter illos variarum nationum ac cõditionum homines, inter quos fuit etiam hic Alchimiſta, de quo in hoc Tractatu ſermonem inſtituimus: erat aliâs vir bonus, ſed ſine Concluſione ex numero horum, qui caſualiter *Lapidem Phil.* inuenire proponunt: & erat ſocius illius Phil. qui cũ Mercurio certabat: hic verò dicebat, ſi mihi ita accidiſſet cum Mercurio loqui, paucis verbis illũ expiſcatus fuiſſem: ſtultus iſte alter (inquit) neſciuit cum illo procedere. Mihi quidem nunquam Mercurius placuit, nec credo in illo aliquid boni eſſe: at Sulphur mihi probatur, quia in illis Comitijs optimè de illo diſputauimus, ſi non illa tempeſtas nos diſturbâſſet, primam materiam id eſſe cõcluſiſſemus: quoniam in meo capite non ſolent eſſe res leues, caput meum plenum eſt pro

funda-

fundarum imaginationum: sicque confirmatus, instituit in sulphure laborare. Incepit itaque illud distillare, sublimare, calcinare, frixare, oleum per campanam ex illo facere, tum per se, tum cum crystallis, corticibus ouorum, & alios multos labores in illo expertus est, cumque multum tẽporis & sumptuum consumpsisset, & nihil ad propositum inuenire potuit, tristis fuit miser, multas noctes duxit insomnes, exibat etiam sæpenumerò extra vrbem ad speculandum, vt eò cõmodius aliquid certi in suo labore excogitare posset. Accidit autẽ quadã vice, cùm ita ferè in extasi speculando deambularet, peruenit ad quoddam nemus viridissimum, omniũq; rerũ refertissimum; in quo erant omnium minerarum & metallorum fodinæ, omniumq; animalium & auium genera, omnium arborum, herbarum, & fructuum copia: ibi etiam erant varij aquæductus: quoniam illis in locis aqua non habebatur, nisi quæ per varia instrumẽta & canales trahebatur; & hoc per varios artifices ex varijs locis: præcipua fuit illa, clariorque cęteris,

ris,quæ à radijs Lunæ trahebatur; & hæc nō nisi pro Nympha nemoris illius procurabatur:ibi etiā pascebātur tauri & arietes, & pastores erant duo iuuenes,quos Alchimista interrogās: Cuius,inquit,est hæc sylua? cui respōderunt: Est nemus & hortus nostræ Nymphæ Veneris. Alchimista huc illuc inambulabat. Placuit illi quidem loc⁹,sed ille tamē sēper de suo sulphure cogitabat,atq; ita ambulādo fessus, miser cōsedit ad latus canalis,sub quadam arbore,& cæpit miserrimè lamētari,deplorādo tempus & sumptus in suo labore frustra impēsos (nō erat alias deceptoriæ facultatis, sed sibi ipsi nociuus) aitq;:Quid est hoc,oēs dicūt rem esse communem, vilem,facilem, & ego sum vir doctus,& hunc miserū lapidem non possum excogitare,sicq; lamentādo cæpit maledicere sulphuri ꝙ in illo tot sumptus, tot labores frustra consūpserit:& sulphur fuit etiā in illo nemore,sed inscio Alchimista: interim dū ita lamentaretur, audiuit vocē quasi alicuius senis: Amice cur ita lamētaris, cur maledicis sulphuri? Alchimista,circūspexit vbique nemi-
nem-

nemq; videns, perterrefactus eſt. *Vox:* aũt illa iterum ait, Amice cur ita contriſtaris? Alchim. reſumpto animo, Domine, inquit, Eſuriens sẽper de pane, ita ego ſemper de LapidePhilo. cogito. *Vox:* Et quare maledicis ſulphuri? *Alch.* Domine credidi illud eſſe primam materiam Lapidis Phil. ideò in illo laborãdo per aliquot annos multa conſũpſi, & nõ potui iſtũ Lapidem inuenire. *Vox:* Amice ego quidem ſulphur noui verum & principale ſubiectũ Lapidis Phil. ſed te nõ noſco, neq; de tuo labore & propoſito quicquam ſcio. Iniuſtè maledicis ſulphuri: quia illud eſt in duriſſimis carceribus, non poteſt vnicuiq; adeſſe; quãdoquidem hic ligatis pedibus, in tenebroſiſsimo carcere poſitum eſt, nec egreditur, niſi quò illud deportant cuſtodes eius. *Alch.* Et quare eſt incarceratum? *Vox:* Quia omnib. Alchimiſtis obediẽs eſſe voluit, & facere quicquid ipſi volebãt, contra voluntatem matris ſuæ, quæ illi interdixerat, vt ſolummodò ijs, qui illam nouerunt, obediret, propterea tradidit illud in carceres, & iuſſit ligare pedes eius, cuſtodeſque

constituit illi, vt sine illorum scitu & voluntate, nusquam ire possit. *Alch.* O miser, propterea & mihi nō potuit succurrere: certè mater eius facit illi magnam iniuriam: & quando dimittetur ex istis carceribus? *Vox:* O Amice, Sulphur Phil. non potest hinc exire, nisi longissimo tempore, & cum grauissimo labore. *Alch.* Domine, & qui sunt custodes eius, qui illū custodiūt? *Vox:* Amice, custodes eius sunt eiusdē generis, sed tyranni. *Alch.* Domine, & tu quis es, & quomodo vocaris? *Vox:* Ego sum Iudex & Præfectus carcerū, & nomen mihi Saturnus. *Alch.* Ergo in tuis carceribus Sulphur detinetur? *Vox:* In meis quidē carcerib⁹ Sulphur detinetur, sed habet alios custodes. *Alch.* Et quid facit in carceribus? *Vox:* Laborat quicquid eius custodes volunt. *Alch.* Et quid scit laborare? *Vox:* Illud est mille artifex, & est cor omnium rerum: scit emendare metalla, mineras corrigit, animalia intellectū docet; scit facere omnia genera florū in herbis & arboribus, atq; illis omnibus præest; corrumpit aerem, quem iterum emendat: est omnium odorū in

in Mundo artifex, omniumque colorum pictor. *Alch.* Ex qua materia facit flores? *Vox:* Custodes dant materiam & vasa, Sulphur verò digerit, & secũdùm digestionis varietatem & põdus, varios flores & odores facit. *Alch.* Domine, estne senex? *Vox:* Amice, scito quòd Sulphur est virtus omnium rerum, & est secundus natu, sed senior omnibus: fortis, & dignior; sed puer obediens. *Alch.* Domine, quomodo cognoscitur? *Vox:* Miris modis, sed optimè per rationem vitalem in animalibus, per colorem in metallis, per odorẽ in vegetabilibus: sine illo mater eius nihil operatur. *Alch.* Estne solus hæres, vel si habet fratres? *Vox:* Amice vnicum tantum eiusmodi filiũ mater eius habet, fratres eius alij, sunt malis associati; sororem habet, quam amat, & ab illa amatur vicissim, nam illi est sicut mater. *Alch.* Domine, vniformis ne est vbique? *Vox:* Quò ad naturam eius vniformis, sed in carceribus mutatur: cor eius tamen semper purum est, sed vestimenta eius maculata sunt. *Alch.* Domine, fuitne etiã aliquando liber? *Vox:* Maximè fuit,

præsertim illis temporibus, quando fuerunt illi viri ſapientes, quib. cum matre eius magna amicitia intercedebat. *Alch.* Et qui fuerunt iſti? *Vox*: Innumerabiles fuerunt. Fuit *Hermes*, qui cum matre eius vnum erat: poſt ipsũ fuerunt multi Reges, ac Principes, nec non multi alij ſapientes, vtpote hiſce ſeculis. *Ariſtoteles*, *Auicenna*, &c. qui illud liberarunt: hi enim eius ligaturas diſſoluereſciuerũt. *Alch.* Domine, quid eis dedit pro deliberatione? *Vox*: Dedit illis tria Regna: nam quando illud aliquis diſſoluit, & liberat, tunc illud cuſtodes ſuos (qui modo in ſuo Regno gubernant) vincit, & ligatos huic, qui illud liberat in ſubditos tradit, ac eorum Regna in poſſeſsionem dat: ſed quod maius eſt, in Regno eius eſt *ſpeculum* in quo totus Mundus videtur: Quicunq; in hoc ſpeculũ inſpicit, tres partes ſapientiæ totius Mundi in illo videre & addiſcere poteſt: atq; ita ſapiẽtiſſimꝰ in hiſce tribus Regnis euadet: quales *Ariſtoteles* & *Auicenna* fuerũt & alij multi, qui, ſicut & cæteri anteceſſores, in hoc ſpeculo viderũt, quomodo & Mundus creatus eſt: ex illo

illo didicerunt cœlestium virtutum influentias in inferiora, & quomodo Natura per pondus ignis res cōponit; tum etiam motum Solis & Lunæ, præsertim verò motū illum vniuersalē, quo mater eius gubernatur: ex illo gradus caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & siccitatis, virtutesque herbarum ac omnium rerum cognouerūt; vnde optimi Medici facti sūt. Et certè nisi Medicus talis sit, vt sciat cur hæc herba talis vel talis, cur in hoc gradu calida, cur sicca, cur humida sit, non ex libris Galeni, aut Auicennæ, sed ex fonte Naturæ, vnde & illi ista habuerunt, fundamentalis Medicus esse nō potest. Ista omnia diligenter illi considerârunt, & scripta sua successoribus reliquerunt, vt homines ad altiora studia allicerent, & discerent Sulphur liberare, atque sua vincula dissoluere: sed homines huius sæculi scripta illorum iam pro finali fundamento habent, & vlterius nō quærūt; sufficitque illis quod sciant dicere, sic Aristoteles sic Galenus scripserunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, potestne herba absque
Her-

Herbario cognoſci? *Vox:* Veteres illi Philoſophi ex ipſomet Naturæ fonte ſua recepta cõſcripſerunt. *Alch.* Quomodo, mi Domine? *Vox:* Scito, quod omnes res in terra, & ſuper terram ex tribus Principijs generãtur, & producuntur: aliquando duobus, quibus tamen tertiũ adhæret: qui igitur nouit tria Principia, & pondus illorum, vt illa Natura coniungit, facilè ex decoctione gradum ignis in ſubiecto, an bene, aut malè, vel mediocriter coctũ idq; ſecundùm maius vel minus, intelligere poterit: nam cuncta vegetabilia ab his, qui tria Principia nouerunt, cognoſcuntur. *Alch.* Et hoc quomodo? *Vox:* Ex viſu, ex guſtu, & odore; in his tribus ſenſibus concluduntur etiam tria Principia rerum, & gradus eorum decoctionis. *Alch.* Domine, dicunt quod Sulphur eſt Medicina. *Vox:* Imò & ipſe Medicus eſt, & qui illum ex carceribus liberant, illis pro gratitudine & ſanguinem ſuum in medicinam dat. *Alch.* Domine, habita vniuerſali Medicina, quàm diu homo poteſt ſe conſeruare à morte? *Vox:* Vſque ad terminũ mortis: cautè

tamen

tamen hæc Medicina sumenda est: multi enim viri sapientes hac Medicina ante terminū interierunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, estne venenum? *Vox:* Nonne audiuisti, quòd magna flamma ignis consumit paruam? multi erant Philosophi, qui ex aliorum doctrina artem habuerunt, qui non ita profundè virtutem Medicinę scrutârunt; imò quò Medicina erat potentior, subtilior, cò sanior illis videbatur, & vnum granum eius multa millia metalli trasmeat, multò magis corpus humanum. *Alch.* Domine, quomodo ergo vti debet? *Vox:* Medicinam vti debuerunt, quæ calorem naturalem confortando nutriret, nō superaret. *Alch.* Domine, ego scio facere istam Medicinam. *Vox:* Beatus es, si scis. Sanguis enim Sulphuris est, illa intrinseca virtus & siccitas, conuertēs & congelans argentum viuum in aurum, tū etiam omnia metalla & corpora humana ad sanitatem. *Alch.* Domine, ego scio facere oleū Sulphuris, quod cum calcinatis crystallis præparatur: scio & aliud per campanā sublimare. *Vox:* Certè tu etiam es Philos.

ex illis Comitijs: nam optimè mea dicta interpretaris, sic, ni fallor, & omnium Philosophorum. *Alch.* Domine, nonne est hoc oleum sanguis Sulphuris? *Vox:* O amice, sanguis Sulphuris non datur nisi his, qui illud sciunt ex carceribus liberare. *Alch.* Domine, scitne etiã Sulphur aliquid in metallis? *Vox:* Dixi tibi, quòd omnia scit, & in metallis multo melius quàm alibi; sed custodes eius sciunt, ꝙ ibi facilè liberari possit, propterea ibi in durissimis carceribus detentum custodiunt, ita vt & respirare non potest, timent enim, ne ad palatium Regis perueniat. *Alch.* Domine, in omnibusne metallis ita incarceratum est? *Vox.* In omnibus, sed non vniformiter, in aliquibus non ita strictè. *Alch.* Domine, & quare in metallis ita tyrannico more? *Vox.* Quia tunc nõ amplius timeret illos, quando ad palatium suũ Regale peruenerit: iam enim potest videri, iam liberè ex fenestris prospicit, quoniam illic est, in proprio Regno, licet nõdũ ita vt desiderat. *Alch.* Domine, & quid comedit? *Vox:* Cibus eius ventus est:

cùm

cùm liber eſt, coctus; ſed in carceribus cogitur comedere crudum. *Alch.* Domine, poſſintne iſtæ inimicitiæ inter illud & cuſtodes eius reconciliari? *Vox:* Imò, ſi quis eſſet tam prudens. *Alch.* Quare cum illis de pace non tractat? *Vox:* Illud nō poteſt per ſeipſum: quia ſtatim ira & furore excandeſcit. *Alch.* Faciat hoc per aliquem commiſſarium. *Vox:* Feliciſſimus hominū certè eſſet, & æterna memoria dignus, qui inter illos ſciret pacem facere; ſed hoc nō niſi vir ſapientiſſimus, qui cum matre eius conueniret, & cointelligentiam habeat: nam ſi amici eſſent, vnus alterum nō impediret, ſed coniunctis viribus facerēt res immortales. Certè qui illos recōciliaret, eſſet vir æternitati cōſecrādus. *Alch.* Domine, Ego cōponam iſtas lites inter illos, & liberabo illud: ſum aliâs vir adeò doctus, ſapiens, adhæc etiā ſum bonus practicus præſertim vbi ad tractandum venitur. *Vox:* Amice, video quidem quòd ſatis magnus, & cū magno capite ſis, ſed neſcio num tu iſta facere poſſis. *Alch.* Domine, fortaſſis tu ignoras, quid ſciunt Alchy-

chymistę: quoad tractatus semper illi sunt victores, & certè ego nõ sum postremus, modò inimici eius mecum tractare velint: si tractabunt, esto securus, quòd causa cadēt. Domine, crede mihi, Alchymistæ sciunt tractare. Si tãtùm mecũ tractare velint, Sulphur confestim liberabitur. *Vox:* Placet mihi ingeniũ, audio quòd probatus sis. *Alch.* Domine, dic adhuc mihi, si hoc est verum Sulphur Philos. *Vox:* Hoc quidem est Sulphur, sed si Philosophorum est, tuum est scire. Satis ego tibi de Sulphure dixi. *Alch.* Domine si etiam eius carceres inueniam, an eũ liberare potero? *Vox:* Si scies, optimè poteris; facilius est enim illud liberare quã inuenire. *Alch.* Domine rogo dic adhuc mihi si illud inuenero, faciamne ex illo lapidem Philosop. *Vox.* O amice non est meum diuinare, tu ipse videto: attamen si matrem eius noueris, illã secutus fueris, sulphure soluto lapis in prõptu erit. *Alch.* Domine in quo subiecto est hoc sulphur? *Vox.* Scito pro certo quod hoc sulphur est magnæ virtutis: minera eius sunt omnes res mundi, est enim

in metallis, herbis, arboribus, animalibus, lapidibus mineris. *Alch.* Et quis diabolus inter tot res & subiecta illũ latẽtem inuenire poteſt? Dic tu mihi materiam, ex qua illum Philoſophi accipiunt. *Vox:* Amice nimis propè accedis, attamẽ vt tibi ſatisfaciã, ſcito ſulphur vbiq; eſſe, ſed habet quædam palatia vbi ſolet Philoſ. audientiã dare; ſed Philoſophi illud in mari ſuo natans & cũ Vulcano ludens adorãt, quãdo illud viliſſimo veſtitu incognitum Philoſophi accedunt. *Alch.* Domine in mari illud quærere non eſt meum, cum hic propinquius eſt abſconditum. *Vox:* Dixi tibi ꝙ cuſtodes eius illud in carceribus tenebroſiſſimis poſuerunt, ne illud videre poſſis, eſt. n. in vno ſolo ſubiecto; ſed ſi illud domi non inueniſti, vix in ſyluis inuenies. Ne aũt deſperes in inquirẽdo illo, tibi ſacroſanctè dico, illud in auro & argẽto eſſe pfectiſsimũ, ſed in argento viuo faciliſſimũ. *Alch.* Domine libenti animo facerẽ lapidẽ Phil. *Vox.* Rẽ bonã deſideras, ſulphur quoq; libẽter diſſolueretur, & ſic Saturn' diſceſſit. Alchimiſtam verò feſſũ grauis

sopor inuasit, & apparuit illi visio talis. Vidit in illo nemore fontem aquæ plenum, circa quẽ deambulabant Sal cũ sulphure inter se altercãdo, donec vltimò cęperũt pugnare, & intulit sal sulphuri vulnus incurabile, ex quo vulnere loco sanguinis aqua quasi lac cãdidissimũ effluxit, ac in magnũ flumẽ creuit. Tũc ex illo nemore egressa est Diana virgo pulcherrima, quæ cępit lauari in flumine illo; quam dum transiens Princeps quidam vir fortissim⁹ (& maior suis seruitoribus) videret, cæpit admirari ei⁹ pulchritudinẽ, quodq; esset naturæ sibi similis, & eius amore captus est: quod cum illa videret, vicissim eius amore exarsit; quamobrem quasi in animi deliquiũ cadẽs, cæpit mergi; quod vidẽs Princeps ille, mandauit suis seruitoribus vt illã adiuuarent: sed oẽs timuerunt accedere ad flumen. ad quos Princeps ille, quare (inquit) nõ adiuuatis Dianã virginẽ? cui responderunt, Domine hoc flumẽ est quidem paruum quasi exsiccatum, sed periculosissimum. Quadam vice absque tuo scitu voluimus hoc tranare, & vix à periculo æternæ mortis euasi-

uaſimus;ſcimus etiam quod &alij nostri anteceſſores hic perierunt. Tunc Princeps ille depoſito ſuo pallio groſſo, ita vt erat armatus in flumen proſilijt, vt opem ferret Dianę pulcherrimæ, porrexitq; illi manum, quę volẽs ſe ſaluare, ipſum etiam Principem ad ſe traxit, atque ambo ſubmerſi ſunt. Paulò poſt animę illorum ex flumine illo exiuerũt, volitantes ſupra flumẽ, aiuntque, optimè nobiſcum actũ eſt, aliter enim ab hiſce corporibus liberari non potuiſſemus, quæ polluta & maculata erant. *Alch.* interrogans ait: reuertimini aliquando in illa corpora? *Animæ.* Nõ in tam polluta, ſed quãdo purgabuntur & hoc flumen exſiccabitur per calorem ſolis, & prouincia hæc ſæpius per aerem examinata fuerit. *Alch.* Interim quid facietis? *Animæ.* Hic ſupra flumen volitabimus donec iſtæ nebulæ & tempeſtates ceſſent. Interim Alchymiſta in magis optatum ſomnium de ſuo ſulphure incidit, & ecce apparent illi & venerunt in illũ locum multi Alchymiſtæ quæſitum etiã ſulphur: quod cũ apud illum fõtem à ſale occiſum cadauer inuenerunt,

runt,illud inter se diuiserunt: quod Alchymista videns,etiam partem accepit,& sic quilibet illorũ domum reuersi sunt,cęperuntq; in illo sulphure laborare,& hucusque non cessant; huic verò Alchymistæ Saturnus occurrit & ait: Amice, quomodo se res habẽt? *Alch.* O Domine multa mirabilia vidi,vix vxor mea credet ista; iã etiam inueni sulphur,rogo te mi Domine adiuua me faciamus istum lapidẽ. *Saturnus* Libenter mi amice. Præpara ergo argentum viuũ & sulphur & vitrum huc da. *Alch.* Domine noli habere negotium cum Mercurio, quia est nequam, delusit socium meum & alios multos. *Satur.* Absque argento viuo in cuius regno sulphur iã Rex est, Philosophi nihil fecerunt, nec ego aliter scio. *Alch.* Domine faciamus ex solo sulphure .Satur. Benè mi amice, sed ita succedet sicut iubes. Acceperunt itaque sulphur illud quod Alchymista inuenit, & fecerunt sicut voluit Alchymista, cæperuntque laborare miris modis illud sulphur, tractare in fornaculis mirabilibus, quas plures Alchymista habuit:

buit: ſed ſemper in fine ex quolibet labore euenerunt illis candelulæ, quas vetulæ ad accendendum ignem vulgò vendunt. De nouo inceperunt, & ſulphur ſublimarunt, calcinarunt, ſicut Alchymiſtæ placuit; ſed vtcunq; fecerunt, illis ſemper in fine vt priùs euenit: nam quicquid ex illo ſulphure Alchymiſta voluit, ſemper candelula fuit, & ait ad Saturnum, verè Domine, video quod iuxta meam phantaſiam non vult ſuccedere, rogo te fac tu ſolus ſicut ſcis. Tunc Saturnus ait, vide ergo & diſce. Accepit itaque duo argenta viua diuerſæ ſubſtantiæ, ſed vnius radicis, quæ Saturnus lauit vrina ſua, & vocauit illa ſulphura de ſulphuribus, & commiſcuit fixum cum volatili. facta cōpoſitione in vas debitum poſuit, & ne ſulphur aufugeret, cuſtodem ſuppoſuit, & ſic poſtea in balneum ignis lentiſſimi (vt materia requirebat) poſuit, & omnia optimè fecit. Fecerūt itaque lapidem Philoſophicum, quia ex debita materia, nonniſi debitum opus euenit. Alchymiſta gauiſus valdè, accepit lapidem

 cum

uicis) contra artem cuculant. Tales hæc scientia odit, ac illis semper in fine principium ostendit. Nos autem indignis hanc artem nihil esse concedimus, virtutis amatoribus verò & veris indagatoribus filijsq; doctrinæ, summoperè illam commendamus, veramque esse & omninò verissimã affirmamus, quam aliquoties coram viris eo spectaculo dignis, magnæ & infimæ conditionis hominibus re ipsa comprobauimus. Non tamen nostris manibus hæc medicina fuit facta sed ab amico talià accepimus, verissima tamen, ad quam indagandam satis inquisitores informauimus; quibus si scripta nostra nõ placent, aliorũm Autorum leuiora legant, hac tamen cũ cautela, vt quicquid legerint semper ad possibilitatem naturæ conferant, nec tentent aliquid contra naturam, nec credant etiãsi esset scriptũ in lib. Philosophorum, quod ignis nõ vrit, quia hoc est contrà naturam: sed si scribitur ignem exsiccandi, calefaciendi vim habere, hoc cum naturaliter fit, credendum est; natura enim semper cum sano intellectu cõuenit,

&in natura nihil difficile, omnisque veritas simplex est. Tum etiam discāt cognoscere, quæ res in natura sunt sibi propinquiores, quod per scripta nostra facilius quam per alia fieri existimamus, cum satis scripsisse putamus, donec aliquis alius veniat qui totam receptam, sicut ex lacte conficere caseum conscribat, quod nobis nō licet. Sed ne omnia in incipientes vertamus, vobis quoq; qui iam has transiistis ærumnas aliquid dicemus. Vidistisne regionē illam vbi vir suā sibi perduxit vxorem, quorum nuptiæ in domo naturæ celebratæ sunt? Intellexistis quomodo hoc sulphur vobiscū vulgus vidit? Si igitur vultis vt vestrā Philosophiam vetulæ exerceant, mōstrate horum sulphurum dealbationem. Vulgo dicite: venite & videte, iā enim diuisa est aqua & sulphur exiuit: redibit cādidum, & congelabit aquas. Comburite ergo sulphur à sulphure incombustibili, & lauate, dealbate, rubificate, donec sulphur fiat Mercurius, ac Mercurius fiat sulphur, quod posteà anima auri ornabitis. Nam si non sublimabitis sulphur à sulphure,

re, & Mercurium à Mercurio nondũ aquam inueniſtis, quæ ex ſulphure & Mercurio quinta eſſentia creatur & diſtillatur. non aſcendet, qui non deſcendit. Quidquid in hac arte eſt notabile in præparatione, amittitur à multis, ſulphure enim acuitur Mercurius noſter, alias non prodeſſet. Princeps ſine populo miſer: hic Alchymiſta ſine ſulphure & Mercurio. Si me intellexiſtis dixi. Alchymiſta poſtea domum reuerſus, lapidem amiſſum deplorabat, & maximè condolebat, quod Saturnum non interrogauerit, quale Sal hoc fuerit, cum tot varia genera ſalium reperiantur; cætera vxori dixit.

Conclusio.

OMnis inquisitor huius artis, debet in primis maturo iudicio quatuor elemementorum creationem operationem & virtutes cum suis actibus examinare; si enim horum originem & naturam ignorat, ad cognitionem principiorum non perueniet, nec materiam veram lapidis cognoscet, multò minus finem bonum assequetur; quoniã omnis finis supra suũ principium terminatur. Qui bene scit quid incipit, benè sciet quod finiet. Origo enim elementorũ est chaos, ex quo Deus conditor rerum creauit & separauit elementa, quod solius Dei est. Ex elementis verò natura producit principia rerũ, & hoc per velle Dei solius naturæ est. Ex principijs postea natura mineras producit & omnia, ex quibus etiam artifex imitando naturam, multa mirabilia potest, quoniam natura ex his principijs quæ sunt Sal, Sulphur & Mercurius, mineras ac metalla & omnia genera rerũm producit; & non producit simpliciter ex elem. metallũ, sed per principia quæ sunt medium inter elemẽta & metalla: Ergo si natura ista non facit, multò minus ars poterit; & non solum in hoc exẽplo, verum in omni processu naturali dispositio media obseruãda est, propterea hic in hoc tractatu & elementa ipsa, & illorum actus & operationem, tum & principiorum originem satis copiosè descripsimus, (quod hucusque nullus Philos. clariora dedit) vt inquisitor bonus facilius considerare possit, in quo gradu lapis à metallis, & metalla ab element. distant. Non pro-

propterea tamén tractatū hunc conscripsimus, vt antiquos Philosophos redarguere velimus, sed potiùs eorum scripta confirmaremus, & aliqua quæ omiserūt adimpleremus; cū & Philo. homines sunt, non omnia ita ad amussim possunt, nec vnus de omnibus sufficienter potest. Aliquos etiam miracula à via lineari naturæ seduxerunt, vt in Alb. Magno viro & Philosop. sagacissimo accidisse legimus, qui scripsit temporibus suis grana aurea inter dētes demortui in sepulcro inuenta esse. Huius miraculi rationem certam non potuit inuestigare, sed hoc vi minerali in homine adiudicauit, & super hanc opinionem cecidit illi confirmatio dicti Morienis, & hæc materia Rex à te extrahitur. Sed hoc erroneum est, nā & Morienes Philosophicè ista intelligere voluit. Virtus enim mineralis in suo regno locata est, sicut & animalis in suo regno, vt in libello 12. Tractatuū ista regna distinximus & in tria regna diuisimus, quia quodlibet horum absq; ingressu extraneo in semetipso stat & multiplicatur. Verum quidē est in regno animali esse & Mercurium sicut materiam, & sulphur sicut virtutem; sed animalē nō mineralem. Vis sulphuris animalis si nō fuisset in homine, non congelaret sanguinem Mercurius in carnem & ossa: sic etiam si non esset vis sulphuris vegetabilis in regno vegetabili, non congelaret aquam, seu Mercurium vegetabilē in herbas & arbores. Sic quoq; in regno minerali intelligendum est. Nō differunt quidem hi tres Mercurij in virtute, nec illa tria sulphura, quia quodlibet sulphur habet vim naturalem Mercurium suum coagulare; & quilibet Mercurius

curius habet vim à proprio sulphure coagulare; sed non ab extraneo. Cur autem aurũ inter dentes demortui inuentum vel generatum est, hæc est ratio, quod in vita demortui per aliquẽ Medicum Mercurius in corpus illud infirmum introductus est, vel per vnctionẽ, vel per turbit, vel per alium modum, vt moris & vsus est, & natura Mercurij est ad os patientis ascẽdere, & per vulnera oris cum phlegmate euacuari. Si igitur in eiusmodi cura infirmus obijt, is Mercurius non habens egressum, in ore intra dẽtes remansit, & factum est cadauer illud in vas naturale Mercurij; sic per longum tempus occlusus, sulphure proprio in aurum congelatus est calore naturali putrefactionis à phlegmate corrosiuo Corporis humani purificatus; sed si ibi Mercurius mineralis introductus non esset, nunquã aurũ produceretur; Et hoc est exemplũ verissimum; quod natura in visceribus terræ ex solo Mercurio producit aurum & argentum, ac alia metalla secundum dispositionem loci vel matricis. Quoniã Mercurius habet in se suũ proprium sulphur quo coagulatur in aurũ nisi impediatur ab accidente, vel non habeat calorem requirentem, vel locum occlusum. Non ergò vis sulphuris animalis cõgelat Mercuriũ in aurum sed in carnem; si enim talis virtus in homine esset, in omnibus hoc eueniret corporibus, quod non est. Talia multa miracula & accidentia eueniunt, quæ non benè considerata à Scriptoribus, errores lectoribus inferunt; Inquisitor tamen bonus omnia ad possibilitatem naturæ applicare debet; Si cum natura nõ conueniunt, omittenda sunt; differentia enim

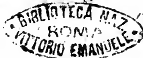
est

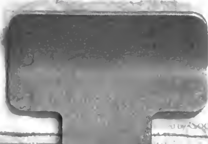
est inter aurum & aquam, sed minor inter aquam & Mercurium, minima inter aurum & Mercurium:nam domus auri Mercurius est; & domus Mercurij est aqua; sulphur autem est coagulum Mercurij, quod quidem sulphur difficilimè præparatur, sed difficilius inuestigatur,quoniam in sulphure Philosophorum totũ hoc arcanum latet, quod etiã in penetralibus Mercurij continetur, de cuius præparatione (sine qua inutile est) dabimus aliquãdo in tertio principiorum de sale,cum hic virtutem & originem praxim sulphuris tractamus.

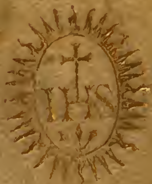
Sufficit diligenti Studioso originẽ Principiorũ hic accepisse, cũ incognito principio, finis sẽper dubius, de quibus nos in hoc tractatu nõ ænigmaticè, sed clariori sermone quo potuimus & nobis licet, inquisitorem allocuti sumus:per quem si alicui Deus mentem illuminabit,sciet quid successor suis autecessoribus debeat,cùm hæc scientia semper per eiusmodi ingenia acquiritur, quam nos post eiusmodi claram ostensionem in sinum Dei Altissimi Creatoris ac Domini nostri reponimus, & nos ipsos vna cum bonis Lectoribus in gratiam & immensam misericordiam commendamus. Cui sit laus & gloria per infinita sæcula sæculorum.

FINIS.

IHS